

2021
Nr. 2/6

Reformatų žinia

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ KONSISTORIJOS APŽVALGINIS LEIDINYS

TURINYS

Viršelio kompozicija dail. Aušrinės Bareikytės Čižikienės

Kompozicijai panaudotas dail. Jono Variakojo vitražas Vilniaus reformatų bažnyčioje

Kun. R. Stankevičius	Sekminės	3
H. Lahayne	Dvasia ir dejonės	4
Emily van Dalen	Bendravimas su mūsų Tėvu (I dalis)	7
R. Jukna	Prisipildyti vilties ir ją dalintis su kitais	9

Iš mūsų praeities

D. Gudliauskienė	<i>Lietuvos Vienatos</i> generaliniai superintendentai	10
	Gen. superintendentas kun. Povilas Jakubėnas	12
	Papilio ev. reformatų parapijos dvasininkai	14
	Kuratorius Jokūbas Šernas	16
	100 metų Pasaulinėje Reformatų Bažnyčių Bendrijoje	17

Išėję Amžinybėn

	Irmantą Pinkoraitį prisimenant	18
	Mūsų kuratorė Vilhelmina Dagilienė	19

Nauji leidiniai

D. Gudliauskienė	Nesuskambėjęs pragaras	20
	Giesmynas <i>Yra Mergelė man brangi</i>	21

Įvykių apžvalga

Vytauto Gedgaudo premija – reformatei Aurelijai Arlauskienei	23	
V. Liauškaitė	Aš kitaip negaliu	24
D. Balčiauskas	Paminklo statyba tęsiama	25
	Konferencija <i>Vakar. Šiandien. Rytoj</i>	26
E. Timukas	Mekų centre – nauji unikalūs dokumentai	27
	Pagerbtas kraštotyrininkas JONAS DAGILIS	29
	Pasiruošimas 2021 metų Sinodui	30

*O viltis neapgauna, nes Dievo meilė išlieta mūsų širdyse
Šventosios Dvasios, kuri mums duota /Rom 5,5/*

*Iženk į savo būstą,
Būk man viešnia širdies,
Tė iš tavęs man plūsta
Srovė naujos būties,
O Dvasia išminties,
Aukščiausiojo būtybės,
Vienodos didenybės, Galybės ir garbės!*

/Giesmynėlis: KARYS EVANGELIKAS, 1938 m., Kaunas, 55 giesmė 1 posmelis/

Brangūs tikėjimo namiškiai,

Sekminės – Šventosios Dvasios atsiuntimo šventė. Dievas – Šventoji Dvasia, nužengusi ant Jėzaus Kristaus pasekėjų, ne tik pradėjo krikščionių Bažnyčią tada, bet Ji ir šiandien rūpinasi savaisiais, rūpinasi iki šiol. Šventąja Dvasia, kalbančia per Raštą, galime visiškai pasikliauti. Šventosios Dvasios vedami, mokomi, guodžiami išliekame tvirti ir užtikrinti Karalystės paveldėtojai.

Tegul Sekminių šventė būna mums visiems priminimu apie Dievo Dvasią, gyvenančią mumyse, veikiančią mūsų veiksmus. Tegul Šventoji Dvasia būna mums patikimiausiu navigatoriumi, vedančiu mus pas Tėvą!

Gen. superintendentas kun. R. Stankevičius

Dvasia Šventoji, guosk mus amžinu Žodžiu, Vesk mus gyvasties keliu!

Dvasia ir dejonės

Rembrandtas, „Apaštalas Paulius kalėjime“ (fragmentas), 1627 m. „Wikimedia Commons“ nuotrauka

Sekminės laikomos Šventosios Dvasios atsiuntimo švente. Dvasia yra trečiasis Asmuo dieviškoje Trejybėje, o Jos veikla labai plati ir įvairi. Krikščioniškas gyvenimas neįmanomas be Šventosios Dvasios: Dvasia nuodėmingus žmones atgimdo, sukuria jiems naują dvasinį gyvenimą (Jn 3, 3–6) ir per tikėjimą daro Dievo vaikais (Rom 8, 14–16).

Šventoji Dvasia taip pat veikia tikinčio žmogaus šventėjimą: Ji atnaujina Dievo atvaizdą tikinčiajame (Ef 4, 24), daro jį vis panašesnį į Jėzų Kristų (Rom 8, 29), nes Jėzus buvo ir tobulas žmogus, ir tobulas Dievo atvaizdas (Kol 1, 15). Be to, Dvasia ne vien tik pradeda tikėjimo gyvenimą, bet ir jį augina bei užtikrina, kad tikintysis tikrai pasieks tikslą. Dvasia jį viduje paženklina ar užantspauduoja (Ef 1, 13), taip garantuoda-

Šv. Paulius. Nežinomas autorius, 1686 m. „Google Art Project“ / „Wikimedia Commons“ nuotrauka

ma, kad tikintysis išsaugos tikėjimą ir Dievas užbaigs savo išganymo darbą (Fil 1, 6).

Šventoji Dvasia duoda dovanų, kuriomis tarnaujame kitiems (1 Kor 12, Rom 12, Ef 4, 1 Pt 4) bei augina mumyse dvasinius vaisius (Gal 5, 22–23). Dvasia taip pat įkvėpė ir Šventojo Rašto autorius (2 Pt 3, 15–16) ir naudoja šį įkvėptą tekstą, Bibliją, Evangelijai skelbti. Dievo Dvasia stiprina tikėjimą, ragina mylėti ir suteikia viltį, taip pat duoda jėgų, ištvermės ir džiaugsmo. Jėzus *Evangelijoje pagal Joną* Dvasią vadina (gr.) *parakletos* – krikščionių Globėja, Padėjėja ar Guodėja (Jn 16, 7).

Apie visus šiuos Šventosios Dvasios darbus mes nemažai girdime bažnyčiose. Deja, dėmesio kitoms Dvasios veiklos pusėms skiriama gerokai mažiau. Be visų minėtų dalykų, Dvasia dar yra pasaulio *prokurorė*. Ji parodo puolusiam pasauliui jo daromą nuodėmę ir pareiškia kaltinimą (Jn 16, 8–11). Tai patvirtina kai kurių Biblijos pamokslininkų pavyzdžiai: Jonas Krikštytojas, jau prieš gimimą buvęs pilnas Dvasios, griežtais žodžiais kaltino savo tautiečius – *angių išperos* (Lk 3, 7) ir kviečia į atgailą; *Judo laiške* rašoma apie Henochą (žr. Pr 5), kuris skelbė bausmę ir teismą (Jud 14–16). Apaštalas Petras savo Sekminių pamoksle pilnas Dvasios irgi nieko nevyniojo į vatą. Visus Jeruzalėje esančius žydus jis tiesiai apkaltino: *Jūs... nužudėte Jėzų* (Apd 2, 23.36).

Apie dar vieną mažiau žinomą Šventosios Dvasios veikimo būdą rašo Paulius *Laiško romiečiams* 8 skyriuje, kuriame iki 29 eilutės Dvasia minima net 19 kartų. Pradžioje apaštalas įvardija daugybę svarbių Dvasios darbų: per Dvasią esame Dievo vaikai, kreipiamės į Dievą Tėvo vardu; Dvasia išpildo įstatymų reikalavimus; vienuoliktoje eilutėje: *Jei jumyse gyvena Dvasia to, kuris Jėzų prikėlė iš numirusių, tai Jis, prikėlęs iš numirusių Kristų, atgaivins ir jūsų mirtinguosius kūnus savo Dvasia, gyvenančia jumyse*. Šventoji Dvasia yra pamatas vilties, kad vieną dieną ir mes prisikėlę įgysime nemirtingus kūnus.

Tačiau skyriuje nuo aštuonioliktos eilutės tonas pasikeičia. Čia rašoma, kad tikintis žmogus jau ragauja *Dvasios pirmųjų vaisių*, tačiau dar ir *dūsauja, dejuoja* kartu su visa kūriniu, laukdamas išganymo atbaigimo (23 eil.). Nes *kūno atpirkimas* vis dar išlieka ateities dalykas (kaip ir *įsūnijimo* atbaigimas) – kūno atpirkimas yra ne kaip išlaisvinimas iš kūno, bet kaip kūno atnaujinimas. Visa kūriniu (Pauliaus personifikuota) tebekenčia, o *su ja ir kiekvienas tikintis žmogus (ir mes patys)*.

Atkreipkime dėmesį ir į Šventosios Dvasios vaidmenį tame procese. Mes *dejuojame* ne nepaisydami to, kad turime Šventąją Dvasią, o *būtent dėl to, kad Ją turime*. Paulius nėsako: *Jūs dabar dejuojate, bet palaukite, Dvasia pagelbės jums*. Be abejo, Dvasia pagelbės; Ji yra paguodos šaltinis. Tačiau akcentas čia yra visai kitas. Paulius sako, kad būtent dėl Šventosios Dvasios, gyvenančios mumyse, mes ir dejuojame, nes Ji mumyse *žadina šį didį troškimą greičiau patirti taip laukiamą atbaigtąjį tobulybę*, absoliutų gėrį, mums pažadėtą danguje. Ji mums nuolat primena apie kontrastą tarp to, kas yra čia, šioje tikrovėje, ir to, kas pažadėta amžinybėje.

K. Burbulis graikiškąjį *synodino* (22 eil.) verčia sąvoka *gimdymo skausmai* (Č. Kavaliausko – *tebesikankina*). Tad

būtų galima netgi sakyti, kad Šventoji Dvasia tarsi įveda tikintį žmogų į gimdymo skausmus. Ji verčia mus būti nepatenkintus esama situacija ir diegia žinojimą, jog geriausia laukia ateityje. Tad geroji naujiena yra ta, jog tie skausmai pasibaigs sulig gimimu. Taigi Šventoji Dvasia teikia viltį, tačiau toli gražu ne pigią. Ji ne apeina *šio laiko kentėjimus* (18 eil.), o atvirkščiai – atkreipia dėmesį į juos.

Todėl galima sakyti, kad Šventoji Dvasia mums sukelia tam tikrą melancholiją – liūdesį dėl pasaulio, kuris galėtų būti geresnis; o krikščionys žino, kad jis tikrai *bus* geresnis. Dvasia kreipia mūsų žvilgsnius į Dangų, į ateitį, į amžinąjį pasaulį, o to rezultatas yra širdgėla. Dvasia nenuleidžia Danguos ant žemės ir nekuria čia savo rojus. Dvasia veda į savotišką pasienio zoną: mes, vis dar pasilikdami šioje šalyje, ilgimės kitos šalies, *geresnės tėvynės* (Hbr 11, 16). Tai kuria nuolatinę įtampą tarp buvimo ir tarnystės žemėje bei Danguos ir amžinybės.

Dejonės tikinčio žmogaus gyvenime visko neužvaldo, tačiau išlaiko savo svarbią vietą. Nes tokia yra ir Biblijos žinia. Senajame Testamente turime visą Mokytojo knygą, kuri yra giliai melancholiška. Perskaitykime, pavyzdžiui, 2, 17: *Pradėjau bodėtis gyvenimu, nes visa, kas vyksta po saule, man kėlė nerimą. Visa tai tik migla ir vėjų vaikymasis!* Psalmyme taip pat nemažai raudų ir maldavimų. *Ašaromis mintu dieną naktį... Mano Dieve, liūdna mano širdis* (Ps 42, 4.7). Karalius Dovydas irgi daug dejuoja, kartais papildamas Dievą tokiais klausimais kaip *kiek ilgai, Viešpatie?* (keturis kartus Ps 13). Tarsi moteris, ištikus *gimdymo skausmams* – kiekviena gimdyvė žino šį jausmą: kiek ilgai dar tai užtruks? Biblija pilna nerimo ir liūdesio eilučių – tik mes jų kažkodėl nespausdiname ant krikščioniškų atvirukų ir kalendorių.

Šventoji Dvasia tikintiesiems atnaujiną mąstymą (Rom 12, 2), tačiau neištrina melancholijos ir liūdesio. Netgi atvirkščiai: Kiekvienas tikintysis, kuris Dievo tiesų šviesoje giliai ir nuoširdžiai apmąsto šį pasaulį, suvoks jo netobulumą ir ligotumą, jo laikinumą ir šaltumą. Jeigu nori ramiai gyventi, geriau nemąstyk, nesigilink, neleisk Dvasiai atnaujinti tavo proto. Bet jeigu leisi, Dvasia tau kels įvairių jausmų: ne tik džiaugsmo, bet ir liūdesio; Ji ne tik tau sustiprins tikėjimą, bet ir ugdys suvokimą, kad šis pasaulis niekaip *negali lygintis su būsimąja garbe* (Rom 8, 18).

Didieji krikščionių teologai ir pamokslininkai kaip M. Liuteris (XVI a.), J. Ovenas (XVII a.), J. Edvardas (XVIII a.) ir Č. Sperdženas (XIX a.) suprato šiuos dalykus ir patys neretai būdavo apimti ilgesnių gilios melancholijos momentų. Vis dėlto tuo laiku jie išlikdavo aktyvūs ir produktyvūs, t. y. nepuldavo į tikrą depresiją (ligą, neleidžiančią dirbti ir būtiną gydyti). Jie buvo apimti krikščioniškos, Dvasios sukeltos širdgėlos.

Neužtenka, kaip dažnai dabar, vien bambėti, nuolat skustis, niurzgėti ir skleisti blogą nuotaiką. Turime prašyti Šventosios Dvasios, kad Ji išmokytų *krikščioniškai* dejuoti ir reikšti Dangaus ilgesį. Laimė, turime, kas mums padeda. Puiki pirmoji pagalba gali būti, pavyzdžiui, XVII amžiaus evangelikų giesmės. Jų eilėmis Dvasia mus veda prie supratimo, kad šiame pasaulyje tikintis žmogus yra tik svetimas ir praeivis.

Iš visų šių giesmių autorių būtina paminėti reformatą J. Neanderį (1650–1680) ir daugelį liuteronų poetų. Svarbiausias iš jų didysis P. Gerhardtas (1607–1676), kuris rašo:

Paulius Gerhardt. Nežinomo autoriaus piešinys, 1854 m. „Wikimedia Commons“ nuotrauka

Kas mano čia veikimas?

Iš pat mažų dienų

Vien triūsas bei vargimas,

Kiek tik prisimenu.

Kitame posmelyje:

Pasaulį apkeliavęs,

Labai aš pavargau.

Čia juo ilgiau keliauju,

Juo džiaugsmo vis mažiau,

Ir sieloje ragauju

Vargų tik vis daugiau (Krikščioniškos giesmės, Nr. 532).

Amžinybės ilgesį išreiškia ir H. Alberto (1604–1675) giesmės žodžiai:

Šiam pasauly piktame

Man jau nepatinka,

Čia būtis – tikrai našta,

Viskas čia pakrinka (KG, Nr. 533).

Buvęs Alberto draugas ir kolega Simonas Dachas (1605–1659) iš Klaipėdos pagarsėjo savo melancholiškėmis

eilėmis ir net buvo vadinamas *mirties dainiumi*. 1647 metais, po vienos jį labai iškamavusios nakties, jis šitaip parašė:

Kokia skriauda būti pasirengusiam ir vis dėlto likt čia!

Ar gali būti mirtis laimėjimas?...

Nors gyvas dar esu, bet mirties jau dešimtį kartų prarytas...

Kančia paskutinioji, tikiu, blogiau nebūna,

Kai privalai gyventi, numirt geidauji, bet negali.

Dabartis kankino Dachą, užtat jis tvirtai tikėjo, jog po mirties bus geriau:

Tik tas, kuris aukštyn, gimtinėn savo, žvelgia,

Į Dievą ir jame sau tikrą palikimą kuria,

Ras džiaugsmą bedžiaugsmybės ir ramumą neramume.

Dachas savo eilėmis mus moko žodžiais išreikšti tą vadinamąjį *gimdymo skausmų* laikotarpį.

Šiandien mums visur skelbiama, kad svarbiausia gyvenime siekti laimės. Apie šią prievolę – būti laimingam čia ir dabar rašo P. Bruckneris knygoje *Amžinoji euforija*. Prancūzų rašytojas šį laimės kultą vadina *modernybės prakreikimu* ir kalba apie *demokratinų visuomenių alergiją kančiai*. Pirmos knygos dalies antraštė išreiškia mūsų laikmečio devizą: *Rojus ten, kur esu aš*. Tačiau Vakarai suklydo *suteikdami žmonėms beprotišką viltį, kad greitai dings visos nelaimės: badas, skurdas, ligos, senatvė...* Nuo tada, kai gyvenimu tikslu tampa ne pareiga, o vien gerovė ir pasitenkinimas, tik laimė ir sveikata, *menkiausias nemalonumas mus žeidžia ir užgauna, viską paverčiame tragedija*.

2021 metų Sekminių šventė yra proga naujai mąstyti apie laimę ir kančią, apie vargingą dabartį ir išganymo užbaigimą amžinybėje, apie džiaugsmus ir liūdesį – ir apie Šv. Dvasios vaidmenį, kuri mus moko ir per Raštą, ir per senas giesmes, kaip S. Dachas *O, gražus dangau*. Čia, žemėje, *tyruose* keliaujame; čia, *gerų dienų* dažnai nesulaukiame. O Šv. Dvasia kreipia į Dievo buvimo erdvę, į Dangų. Jos raginami giedame:

O, gražus dangau,

Tėviške gerųjų,

Skubink vesti jau

Mane prie savių! (KG Nr.566)

Didžiųjų krikščionių mąstytojų eilę XX amžiuje tęsia britas C. S. Lewisas. Jis taip pat tvirtino: *Turiu puoselėti savyje gyvą troškimą tikrosios tėvynės, kurią rasiu tik po mirties; negaliu leisti, kad ją paslėptų sniegas arba nuo jos nuklyščiau; pagrindinis mano gyvenimo tikslas turi būti toks – stengtis patekti į tą tėvynę pačiam ir padėti to siekti kitiems* (Tiesiog krikščionybė).

Bet neturėkime iliuzijų – mūsų euforijos ir asmeninės laimės kultūroje toks Dvasios pažadintas tikėjimas tik didins mūsų krikščionių svetimumą, melancholiją ir dejonę.

Katech. Holgeris Lahayne

www.bernardinai.lt

TV laida KELIAS

„Kelio“ kūrybinė grupė Tomas Pavilanskas-Kalvanas ir Rita Naujokaitytė balandžio 11 d. apsilankė Kaune, svečiavosi pasteng gyvenančius ir Kauno reformatų bažnyčioje tarnaujančius kunigą misionierių Frank van Dalen ir jo žmoną Emily. Laida buvo parodyta per Lietuvos TV 2021 m. balandžio 25 d.

Van Dalenai papasakojo televizijos žiūrovams apie savo gyvenimo ir misijų kelią nuo Naujosios Zelandijos iki JAV, nuo Pakistano iki Lietuvos, apie savo tarnystę labai skirtingose šalyse ir kultūrose, tačiau Dievo Žodis, kurie jie skelbia – niekada nesikeičia!

Bendravimas su mūsų Tėvu (I dalis)

Prieš daugelį metų, viename iš Pakistano miestų, kur tuo metu mano tėvai buvo misionieriai, nebuvo vakarietiško stiliaus mokyklų, kuriose būtų mokoma anglų kalba. Daugumoje vietinių mokyklų buvo privaloma studijuoti arabų kalbą ir islamą. Ne vienerius metus mieste, talpinančiame kelis milijonus žmonių, mes buvome vienintelė šeima iš Vakarų. Mano tėvams teko priimti skausmingą sprendimą – savo keturis vaikus išsiųsti mokytis į internatą, kuris buvo Himalajų kalnuose, maždaug aštuonios valandos kelio nuo ten, kur jie gyveno.

Atsimenu, kad būdama šešių metų aš nelabai dar mokėjau skaityti ir rašyti. Bet kiekvieną dieną vildavausi, kad gausiu laišką nuo tėčio. Kai tas laiškas ateidavo, mano internato „teta“ man jį perskaitydavo. Jame dažniausiai būdavo naujienos apie mano šunį, kokios gėlės žydi sode. Mano tėtis visuomet parašydavo, kad mane myli. Aš sėdėdavau lovoje su pieštuku ir popieriumi rankoje ir kaip tik sugebėjau geriausiai atrašydavau:

Brangi mamyte ir tėveli,

Aš jūsų pasiilgau. Kada galiu grįžti namo? Prašau atsiųskite man saldainių. Myliu, Emily

Tomis dienomis paštas Pakistane buvo labai nepatikimas. Laiškai ilgai keliaudavo, ateidavo sugadinti arba pasimesdavo pakeliui. Tik nedaugelis žmonių turėjo telefonus, o kelionės buvo labai brangios ir sudėtingos. Taigi dažnai nematydavau

savo tėvų tris mėnesius. Jiems tai buvo didelis pasiaukojimas tarnauti Dievui tokiomis aplinkybėmis. O man atstumas tarp mūsų atrodė kaip milijonai kilometrų.

Šis vaiko, gyvenančio toli nuo savo tėčio, vaizdinys mums gali padėti šiek tiek geriau suprasti, ką reiškia nematomam Dievui bendrauti su savo „vaiku“, kuris negali Jo nei matyti, nei paliesti. Mums reikia įdėti papildomų pastangų, kad suprastume, kaip Dievas įvairiais būdais mums reiškia savo meilę ir nori palaikyti ryšį su mumis. Kai esame jauni savo tikėjime, mums yra dar sunkiau „perskaityti“ ir interpretuoti Jo žinutes mums.

Štai keletas iš būdų, kuriais Dievas, mūsų Tėvas, bendrauja su mumis. Jis asmeniškai pas mus atėjo – tapo žmogumi ir gyveno tarp mūsų. Iš meilės Jis paaukojo viską – mirė už mus ir prisikėlė. Jis mums davė savo Žodį, kuris yra lyg dienoraštis, kuriame Jis paaiškina savo beatsiskleidžianti planą, savo charakterį bei savo troškimą turėti šeimyniškus santykius su mumis.

Nors Dievas, mūsų Tėvas, savo meilę mums, savo vaikams, išreiškė daugybę įvairių būdų, mums vis tiek gali atrodyti, jog Jis yra labai toli nuo mūsų. Kartais mes nesuprantame visko, ką Jis dėl mūsų padarė, kad išlaikytų tą ryšį. Jis sukūrė nuostabą keliantį gamtos pasaulį, kuris atskleidžia Jo šlovę, kūrybingumą ir jėgą. Jis į tikinčiųjų širdis atsiuntė savo Šventąją Dvasią, kuri veda ir moko mus. Jis mums taip pat davė kitus tikinčiuosius, kurie savo gyvenimais liudija Dievo gerą darbą. Jis sukūrė santuokas ir šeimas, kad parodytų mums, kaip atrodo Jo meilės kupini santykiai su mumis – įsipareigojantys, nesikeičiantys, pasiaukojantys ir besąlygiški.

Deja, susirašinėjant pasimeta laiškai, ir atsiranda dar daugybė kitų trukdžių mūsų santykiuose ir bendravime. Laikas bėga, mažas vaikas pamiršta, kaip skamba jo tėčio balsas, ir kaip kvepia jo mamos vonios pudra. Bėgant metams prisirišimas prie tėvo gali susilpnėti. Vaikas prisiriša prie suaugusių ir vaikų, kurie yra šalia jo. O tėvas, kuris myli ir vis dar nori būti jo gyvenimo dalimi, rodos, yra labai toli ir nepasiekiamas.

Taip pat įvairūs dalykai atsitinka ir mūsų gyvenime, kurie susilpnina mūsų bendravimą su dangiškuoju Tėvu, ir mums atrodo, kad Jis yra toli. Mes prisirišame prie apčiuopiamų dalykų aplink mus – dažniausiai prie šeimos ir draugų. Jis tampa vis mažiau tikras ir vis mažiau susijęs su mūsų gyvenimu. Mes svarstome, ar Jis vis dar mus myli, ir kartais net nesame tikri, ar Jis išvis egzistuoja.

Taigi keliuose ateinančiuose straipsniuose aš norėčiau mums priminti ir kartu su jumis pamąstyti apie mūsų mylintį Tėvą, ir kaip Jis mums save apreiškia. Aš taip pat noriu, jog mes suprastume, kad Tėvo bendravimas su mumis dažnai yra sugadinamas pakeliui, ir trokštu, kad žinotume, ką mes galime daryti, kad suprastume Jo pradinį sumanymą bei Jo charakterio grožį ir meilę mums.

Pirmiausia pažvelkime, kaip Dievas bendrauja su mumis per gamtos pasaulį. Kaip ši graži dovana atspindi Jo charakterį, tikslus ir asmenybę? Kartu įsivaizduokime tą dieną, kai Dievas pirmą kartą išsivedė Adomą ir Ievą pasivaikščioti Edeno sode. Ar galit įsivaizduoti Jo džiaugsmą ir entuziazmą, kai Jis jiems rodė kiekvieną kruopščiai suplanuotą detalę? *Žiūrėk, – Jis sušuko, – ar matėt, kaip saulė žvilga to medžio lapuose? Pažvelkit į šitą krioklį ir tą narcizą.* Tuomet Jis nusišypso bero-

dydamas į įvairius gyvūnus. Kas kitas vienu atokvėpiu galėtų sukurti žirafą, vorą, pelikaną ir gorilą? Mes čia matome Dievo humoro jausmą, džiaugsmą ir vaizduotę!

Psalmių 19,1 rašoma: ***Dangūs skelbia Dievo šlovę, tvirtuma byloja apie Jo rankų darbus.*** Per subtilius ramunėlių žiedlapius Dievas mums rodo savo grožį ir švelnumą... stebėdami ryškų, kurtinantį ugnikalnio išsiveržimą, mes galime suprasti nuožmią Dievo šlovę. Didžiam žvaigždžių šokyje danguje mes matome Dievo tvarką, galią ir didybę.

29 psalmėje Dievo žmonės yra kviečiami Jį garbinti Jo šventumo didybėje ir spindesyje. Šioje psalmėje Dievo šlovė nutapoma naudojant vaizdinius iš gamtos:

Šlovės Dievas sugriaudė. Viešpats viršum plačiųjų vandenų.

... Viešpaties balsas laužo kedrus. Viešpats laužo Libano kedrus.

... Viešpaties balsas iškelia ugnies liepsnas. Viešpaties balsas sudrebina dykumą.

... Viešpats sėdi viršum tvano, Viešpats sėdi kaip Karalius per amžius!

Viešpats suteiks stiprybę savo tautai. Viešpats palaimins savo tautą taika.

Mums turėtų kelti nuostabą tai, kad, sukūręs šį išskirtinio grožio ir kupina įvairovės pasaulį, Dievas jį patikėjo žmonėms. *Pradžios knygos 2,15* rašoma: ***Ir paėmė Viešpats Dievas žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad žmogus jį įdirbtų ir prižiūrėtų.***

Gaila, tačiau, kaip žinote, Adomas ir Ieva pasirinko nepaklusti savo Kūrėjui, ir nuodėmė tapo žmonijos dvasinės DNR dalimi. Žmonės, kuriems Dievas patikėjo rūpintis gražia kūrinija, pradėjo manyti, jog šios žemės tikslas yra jų pačių sėkmė, jų poreikių ir troškimų patenkinimas. Jie nematė, kad esminis kūrinijos tikslas buvo atspindėti Dievo, o ne jų šlovę.

Prabėgus tūkstančiams metų, mes matome to savęs garbinimo pasekmes šiame pasaulyje. Pagoniškos religijos atsirado, kai žmonės pradėjo garbinti kūriniją vietoje Kūrėjo. Kiti žmonės pradėjo naudoti žemės resursus savanaudiškiems tikslams ir savo sėkmei kurti.

Nuostabūs resursais, kuriuos Dievas mums davė mūsų gyvybės palaikymui, mūsų džiaugsmui dirbant ir kuriant, yra nuodėmingai ir netinkamai išnaudojami. Žemės vanduo, dirvožemis ir oras yra užnuodyti. Vieni iš labiausiai užterštų miestų pasaulyje yra Pakistane. Ore tiek daug dūmų ir teršalų, kad vaikai, gyvenantys mieste, beveik niekada nemato

žvaigždžių. *Aprėškimo Jonui 22,16* Jėzus save vadina ***žėrinčia aušrine žvaigžde***. Ar matote, kaip tai paveikia vaiko Dievo suvokimą, jeigu šis nuostabus vaizdinys yra suteršiamas?

Mano gyvenimo metu, išnyko du trečdaliai pasaulio laukinės gamtos. Šiaurės Pakistane esančiuose Himalajų kalnuose nebegyvena įvairios meškos, tigrai, leopardai, didžiaragės avys, elniai, spalvingi paukščiai, didingi medžiai, ten nebeliko nesuskaičiuojamos laukinių gėlių įvairovės bei šaltinių, pilnų žuvų. Kai Dievas Biblijoje save apibūdina kaip Šarono rožę ir slėnių lėlį (*Giesmių giesmė 2, 1*), mes galime jas įsivaizduoti – per jas mes matome Jo grožį ir švelnumą. Kai *Ozėjo knygoje* Jis save apibūdina kaip liūtą, leopardą ar mešką, ar kaip erelį *Pakartoto Įstatymo 32, 11*, tą Dievo kūrinį dėka mes galime įsivaizduoti stiprią, laukinę, aršią Dievo šlovę.

Tačiau kaip vaikas, gyvenantis nešvaraus, dūmų pilno miesto sąvartyne gali suvokti biblijinį Dievo apibūdinimą? Jis juk niekada nevaikščiojo miške, nerinko laukinių gėlių ir negėrė švaraus, gryno vandens iš ten tekančio šaltinio. Jo pasaulyje yra tiek mažai šlovės, kuri atspindėtų, koks yra Dievas. Kai jis apsidairo aplink save, kokį įspūdį jis susidaro apie Dievą? Ar per šį bendravimo būdą jis gali suprasti, kaip iš tikrųjų atrodo jo Tėvas?

Taigi labai aiškiai pamatome baisias nuodėmės – žmonių savanaudiško elgesio – pasekmes. Per kartų kartas nuodėmės įtaka pasauliui apsunkino mūsų gebėjimą įsivaizduoti, atsiminti ir suprasti Dievą, kurio mes nematome, bet kuris per gamtos pasaulį nori mums parodyti savo charakterį bei meilę. Gaila, tačiau šis brangus „laiškas“ iš mūsų Tėvo buvo sugadintas.

Tačiau dar ne viskas praprasta – atsakingai gyvenant ir rūpinantis tuo, kas dar liko iš Dievo kūrinijos, mes galime atstatyti dalį padarytos žalos. Kiekvieną kartą, kai apsigėmame sodą, stovyklaujame miškuose ar išvalome šiukšles iš šaltinio, mes galime sau priminti, jog kiekviena nedidelė Dievo kūrinijos dalis mums teikia užuominas apie mūsų Kūrėjo grožį ir charakterį.

Krikščioniams rūpinimasis aplinka nėra galutinis tikslas. Mes nesiekiame garbinti kūriniją. Aš labai mėgstu gyvūnus ir gamtą. Aš praleidau daugybę valandų viena su savo šuniu, rinkdama laukines gėles ir ieškodama gervuogių Himalajų kalnuose. Tačiau ta meilė laukiniams ožiams, snieginiams leopardams ir ereliams nėra pagrindinė priežastis, kodėl aš manau, kad mes turime saugoti gamtą. Mums svarbu saugoti gamtą, nes šie gražūs kūriniai atspindi Dievo, kuris juos sukūrė, šlovę... to paties Dievo, kuris savo kūriniją patikėjo mūsų priežiūrai.

Taigi, ką tik matėme vieną iš būdų, kaip Dievas save apreiškė žmonijai, pasitelkdamas tiek daug kūrybingumo, grožio ir įvairovės. Kitame straipsnyje mes pamatysime dar vieną Dievo dovaną, kurią Jis mums davė, ir per kurią mes galime suprasti Jo meilę, aprūpinimą ir ištikimybę – šeimas, kurias Jis sukūrė. Mes pamatysime, kaip mes galime geriau suprasti Dievo charakterį, kai girdime, kad Jis yra kaip Tėvas, brolis ar vyras. Mes taip pat pamatysime, jog Jo mylinčios, rūpestingos, apsaugančios savybės netgi yra apibūdinamos naudojant moteriškus žodžius, tokius kaip paukščių patelė – mama. Tačiau šiam kartui gal pamąstykite apie gamtos pasaulį, ir kaip jis jums padeda suprasti Dievo charakterio šlovę.

Emily van Dalen
2021 04 10

Prisipildyti vilties ir ją dalintis su kitais

Tegul vilties Dievas pripildo jus dideliu džiaugsmu ir tikėjimo ramybe, kad Šventosios Dvasios jėga būtumėte pertekę vilties (Romiečiams 15, 13).

Pasaulinė Covid-19 pandemija bei antrasis jau penkis mėnesius trunkantis karantinas yra tinkamas laikas kalbėti apie vieną svarbiausių krikščionybės mokymo tiesų – viltį. Viltis šiame Biblijos tekste paminėta šalia džiaugsmo bei ramybės, kurį atneša tikėjimas.

Biblija sako, kad Dievas yra tikrasis vilties šaltinis. Tokią viltį turėti reiškia pasitikėti Dievu, kad Jis yra pajėgus pasirūpinti mumis ne tik šiandien, bet ir rytoj bei tolimoje ateityje. Biblinė viltis remiasi Dievo charakteriu, o Šventasis Raštas atskleidžia, kad Dievas yra geras ir mylintis. Vilties stiprybė kyla iš to, kad nepaisant žmogaus išgyvenimų ir patirties, susiduriant su įvairiomis aplinkybėmis, jis gali pasitikėti Dievo ištikimybe ir nekintamumu. Krikščionybė moko, kad Dievas, Jo charakteris ir valia nesikeičia. Jis myli žmones, siekia jų išgelbėjimo ir yra visiškai patikimas. Dievas yra kaip saulė. Todėl net dangui apsiniaukus ir ūkanotam bei debesuotam orui užtrukus ilgesnį laiką, mes žinome, kad saulė virš debesų ir vieną dieną jie bus išsklaidyti, o mus nušvies saulės spinduliai.

Krikščioniška viltis tikinčiuosius skatina darbuotis ir tarnauti Viešpačiui. Ji skatina ištieti ranką stokojantiems, nepamiršti nuskriaustųjų bei paniekintųjų. Biblinę viltį turintis asmuo dosniai aukoja misijoms – evangelizacijai ir gailestingumo darbams. Tokios vilties pripildyta šeima ar tikėjimo bendruomenė bus energinga ir gausi Viešpaties darbais.

Teisingai suprasti viltį

Tačiau neretai biblinės tiesos yra klaidingai suvokiamos. Kartais žmonės mano, kad viltį ar kitas krikščionybės tiesas, dorybes ir palaiminimus galime įsigyti be Kristaus mokinytės ir be ryšio su Sandoros Dievu. Tarytum galėtume atskirti kančios kryžių ir prisikėlimo triumfą; atgailą ir išganyto džiaugsmą. Tai ne prekybos vieta, kur atėję nusipirkti kukurūzų dribsnių, galime išsirinkti gamintoją, pakuotę, formą, skonį ar kiekį, – šitokiu būdu biblinės vilties neįgisime.

Atrėpkime dėmesį, kad apaštalas Paulius apie prisipildymą viltimi rašo Laiške romiečiams. Tai Naujojo Testamento dokumentas, kuriame išsamiausiai išdėstyta Jėzaus Kristaus Evangelijos žinia. Apaštalas su neįtikėtinu teologiniu tikslumu atskleidžia visą Atpirkimo istoriją. Iš pradžių jis kalba apie nuodėmės darbą ir jos apimtį žmogaus prigimtyje – visuotinį žmogaus minčių, valios ir darbų sugedimą. Įstatymo tikslą – išryškinti ir apšviesti nuodėmę bei visišką žmogaus nepajėgumą pasiekti teisumą per Įstatymą.

Kristaus kryžiaus atneštą nuteisinimą ir pašventinimo darbą per Dvasią, proto ir gyvenimo atsinaujinimą ir tarnystę Kristui ir Jo bažnyčiai.

Turime aiškiai suvokti, kad biblinis vilties palaiminimas priklauso tiems, kurie surišti Sandoros ryšiais su Dievu (Sandora – tai sutartis, kurią Kristus ant kryžiaus sudarė tarp Dievo ir žmonių); tiems, kurie per tikėjimą pašventė savo gyvenimą Jėzui Kristui. Biblija kalba, kad visi palaiminimai ir Evangelijos privilegijos žmones pasiekia per santykius su Dievu. Visų pirma, jie priima Evangelijos žinią apie save, tuomet per atgailą ir tikėjimą susitaiko su Dievu ir galiausiai sukuria asmeninį santykį su Viešpačiu, kuris pripildo vilties, džiaugsmo ir ramybės. Štai kodėl negalime pirkti vien tik kukurūzų dribsnių – mums reikia pirkti viską.

Rasti ramybę ir prisipildyti vilties

Tačiau jūs galite sakyti: *Sutikau nemažai krikščionių, o ir pats esu tai ne kartą patyręs, kai, rodos, beveik praradau viltį ir nebeturėjau jokio pasitikėjimo.* Štai užsitęsęs antrasis karantinas – jis mus dirgina, trikdo, izoliuoja vienus nuo kitų, supriešina dėl taikomų priemonių veikimo, atšaldo nuo krikščioniškos bendrystės, atitolina nuo krikščioniško tarnavimo, imame murmėti ant valdžios arba aštriai piktinamės kai kurių žmonių ar grupių pasisakymais ir veiksmais. Kaip neprarasti vilties visuose šiuose išmėginimuose, kai bijome prarasti sau brangius žmones, nerimaujame dėl savo gyvybės ir sveikatos, kai išgyvename dėl darbo ir profesinės veiklos, ekonomikos ir socialinio gyvenimo, kai jaučiamės beveik išprotėję dėl nuotolinio vaikų mokymosi ar klaidos ir stingdančios vienatvės? Kaip visame šiame kontekste neišprotėti, neprarasti tikėjimo? O dar čia kalbama apie džiaugsmą, ramybę ir viltį. Nejaugi įmanoma, kad krikščionys tokiu metu būtų sklidini biblinės vilties?

Pažvelkime į Biblijos tekstą: *Tegul vilties Dievas pripildo jus dideliu džiaugsmu ir tikėjimo ramybe, kad Šventosios Dvasios jėga būtumėte pertekę vilties* (Romiečiams 15, 13). Paulius linki, kad jo laišką skaitantys Romos tikintieji turėtų vilties su pertekliumi. Tai reiškia, kad krikščionys jos gali turėti ir mažiau ar net visiškai stokoti. Tik tuomet toji viltis su pertekliumi pripildo tikinčiųjų širdis, kai aktyviai siekiame Dievo pažinimo, trokštame būti su Juo, klausome ir paklustame Evangelijos mokymui, atsinaujiname pagal Jo valią, asmeniškai ir kartu su bendruomene sekame Kristų. Vilties nepasigriebsime paskubomis kaip dribsnių parduotuvėje, bet jei kasdien sekame Kristumi, tuomet per Evangelijos pažinimą mes būsimės jos pripildyti.

Dalintis viltimi

Kai viltis iš Dievo kartu su džiaugsmu ir ramybe pripildo mūsų širdis, jos turime tiek, kad galime dalintis ir su kitais. Covid-19 siautėjimas, užsitęsęs karantinas ir su tuo susijusios ekonominės bei socialinės problemos yra puikiausias laikas mums, krikščionims. Mums atsiveria neįtikėtina galimybė nešti ramybę, džiaugsmą ir viltį šiam pasauliui. Vilties šaltinis nesame mes, bet Dievas, todėl jis neišsenka. Vilties žinia ir filosofija yra paprasta – tai Evangelija, Geroji Naujiena apie Jėzų Kristų ir Jo darbą ant kryžiaus. Vilties darbai paprasti – alkstančiojo pamaitinimas, ištroškusiojo pagirdymas, kalinio ir sergančiojo aplankymas, nuogojo aprengimas, paguoda gedėnčiam, liūdėnčiojo nuraminimas. Dievas nori šiuos darbus nuveikti per mus.

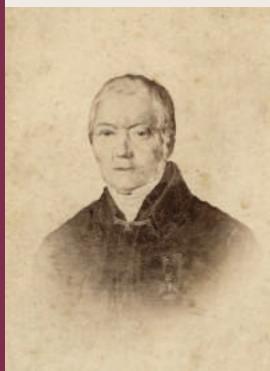
Meldžiu, kad kiekvienas būtų pripildyti biblinės vilties su džiaugsmu ir ramybe. Kad kiekvienas iš mūsų ir mūsų bažnyčios būtų nusiteikę ir pasirengę tarnauti žmonėms, o tarnaudami jiems, mes tarnaujame Dievui ir šloviname Jo vardą.

Past. Ramūnas Jukna, Panevėžio evangelinė bažnyčia

2021-04-15

www.evangelija.lt

LIETUVOS VIENATOS generaliniai superintendentai

R. Daunoras

S. Lipinskis

J. Mandzelovskis

K. Močiulskis

J. Glovackis

A. Kadaras

V. Meškauskas

1637 metų *Didžiojoje Agendoje* terminai Sinodo *Senjoras* ir Sinodo *Superintendentas* yra pateikti kaip sinonimai *Agenda albo Forma Porządku...* 316 p./.

Dr. A. Baublys monografijoje *LERB Sinodas 1795–1830 metais* rašo, kad *Superintendento* terminas įsigali po 1832 metų / 215 p./, greičiausiai kaip teisinė sąvoka perimta iš vakarų šalių reformatų bažnytinės tradicijos ir kaip pasekmė Rusijos carinės vyriausybės Kitatikių departamento vartotos terminijos. Ten dominavo vokiečiųkalbių kraštų ir olandų atstovai, kurie vartojo jų kraštų terminiją. *Senjoras* buvo sulenkinta *Superintendento* (*lotyniškai*) prasmnio vertimo versija. *Superintendentas* – *Vyriausias prižiūrėtojas* (*lietuviškai*) pagal ano meto tradiciją buvo ilgiausiai tarnaujantys ir todėl geriausiai teologinius bei administracinius reikalus išmanantys, patyrę, verti šios garbės dėl savo savybių dvasininkai. Iki to laiko Sinodų dokumentuose matome vartojamą ir vieną ir kitą terminą: senjorai, konsenjorai, superintendentai, vicesuperintendentai.

Generalinio superintendento pareigybę Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčioje *LIETUVOS VIENATA* buvo nutarta įvesti po 1831 m. sukilimo numalšinimo – 1832 m. liepos-rugpjūčio mėnesiais Vilniuje vykusiame Sinode, norint atskirti atskaitingus Peterburgui dvasinius ir pasaulietinius Sinodo pareigūnus. To reikalavo aiškesnei komunikacijai carinės Rusijos vyriausybė.

Iš tuo metu *Lietuvos Vienatą* sudariusių keturių distriktų superintendentų: Baltarusijos – Juozas Kiūnas, Vilniaus – Rapolas Daunoras, Žemaitijos – Samuelis Nerlichas ir Gardino – Aleksandras Aniševiskis, buvo išrinktas pastarasis.

Po gen. superint. Aleksandro Aniševiskio mirties (1845 m. balandžio 7 d.), 1845 metų Sinode, vykusiame Biržuose liepos mėn., generaliniu superintendentu buvo išrinktas Vilniaus superintendentas Rapolas Daunoras. Sinode dalyvavo Žemaitijos distrikto superintendentas Aleksandras Močiulskis, Baltarusijos distrikto – Leopoldas Vanovskis. Tame Sinode Gardino distrikto superintendentu, vietoj mirusio Aleksandro Aniševiskio, išrinktas Boguslavas Glovackis, iki tol buvęs Gardino vicesuperintendentu.

Lietuvos Vienatos generaliniai superintendentai:

1832–1845 m. Gardino distrikto Aleksandras Aniševiskis (1772–1845)

1845–1854 m. Vilniaus distrikto Rapolas Daunoras (1771–1854)

1855–1856 m. Žemaitijos distrikto Mykolas Rečinskis (1797–1860)

1857–1879 m. Vilniaus distrikto Steponas Lipinskis (1804–1879)

1880–1881 m. Baltarusijos distrikto Janas Mandzelovskis (1809–1885)

1881–1887 m. Žemaitijos distrikto Albertas Konstantinas Močiulskis (1826–1887)

1888–1893 m. Vilniaus distrikto Juozapas Glovackis (1830–1893)

1893–1902 m. Žemaitijos distrikto Andrius Kadaras (1831–1902)

1902–1920 m. Žemaitijos distrikto Vilhelmas Meškauskas (1852–1920)

1919 metais *Lietuvos Vienata*, dėl susiklosčiusių istorinių aplinkybių (susikūrė atskiros nepriklausomos Lenkijos ir Lietuvos respublikos, didelė senosios Lenkijos-Lietuvos valstybės teritorijos dalis atsidūrė bolševikų valdžioje), suskilo į *Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčią (LERB)* ir *Vilniaus Vienatą*, nepavaldžią Lenkijos Reformatų Bažnyčiai (Varšuvoje).

P. Jakubėnas

M. Jastžembskis

K. Kurnatauskas

P. Dilys

S. Neimanas

T. Šernas

R. Mikalauskas

R. Stankevičius

1919 m. rugpjūčio 15–17 d. Švobiškyje įvykęs Sinodas LERB superintendantu patvirtino buvusį *Lietuvos Vienatos* gen. superintendantą **Vilhelmą Meškauską (1852–1920)**. Po jo mirties, 1921 metų Sinode Biržuose **LERB superintendantu išrinktas Povilas Jakubėnas (1871–1953)**, ėjęs generalinio superintendente pareigas nuo 1934 iki 1940 metų – Lietuvos okupacijos.

Vilniaus Vienatos generaliniai superintendantai:

1925–1938 m. Mykolas Jastžembskis (1859–1938)

1938–1940 m. Konstantinas Kurnatauskas (1878–1966)

1940 m. sausio 6 d. Vilniuje įvyko nepaprastasis, bendras Lietuvos ir Vilniaus krašto evangelikų reformatų Sinodas, sujungęs 1919 metais išskirtas dvi reformatų šakas – **LERB** ir **Vilniaus Vienata** – vėl į vieną **Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčią**.

Gen. superintendantu išrinktas Povilas Jakubėnas (1871–1953).

Šį titulą, kaip išeivijos lietuvių reformatų, gen. superintendentas Povilas Jakubėnas išlaikė iki mirties.

Po jo išeivijos lietuvių reformatų gen. superintendenta buvo:

1953–1966 m. Konstantinas Kurnatauskas (1878–1966)

1966–1995 m. Stasys Neimanas (1899–1995)

1995 m. Povilas Dilys (1905–1995)

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, buvo atkurtos Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios valdymo struktūros. 2003 metais Sinodas žengė paskutinį žingsnį atkuriant Bažnyčios struktūras. Laikinais eiti Bažnyčios superintendente pareigas Sinodo buvo paskirtas Biržų evangelikų reformatų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas ir buvo nutarta per metus sudaryti vyriausiojo dvasininko pareigas nustatantį kanoninį sąvadą. Tai buvo atlikta, ir 2004 metų Sinodas Biržuose sąvadą patvirtino bei išrinko Bažnyčios generalinį superintendantą. Juo tapo kun. R. Mikalauskas. Superintendente ordinacija įvyko 2004 metais. Tai buvo istorinė diena Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčiai: Jos paskutinės – vyriausiojo Bažnyčios dvasininko institucijos atstatymo data.

LERB gen. superintendantai:

2003–2004 m. l. e. p. Rimas Mikalauskas

2004–2010 m. gen. superintendentas Rimas Mikalauskas

2010–2019 m. gen. superintendentas Tomas Šernas

2019 m. Sinode Biržuose LERB gen. superintendantu išrinktas vice-superintendentas Raimondas Stankevičius, šioms pareigoms ordinuotas 2019 m. rugsėjo 21 d. Švobiškyje.

D. Gudliauskienė

Pasinaudota:

A. Baublys *Lietuvos Evangelikų reformatų Bažnyčios Sinodas. 1795–1830 metais.*

<http://www.kpbc.ukw.edu.pl/dlibra/plain-content?id=32162>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Superintendent_generalny_Ko%C5%9Bcio%C5%82a_Ewangelicko-Reformowanego_w_RP

Generalinis superintendentas kunigas prof. dr. Povilas Jakubėnas

1871 04 11–1953 05 30

P. Jakubėnas studentas

Šiais metais sukanka 100 metų, kai, Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, 1921 m. birželio 24 d. Biržų Sinode išrinktas pirmasis Lietuvoje reformatų Bažnyčios superintendentas – lietuvis, ne bajoras, valstietiškos kilmės – kunigas Povilas Jakubėnas. Nuo Jo gimimo šių metų balandžio 11 d. sukako 150 metų.

Povilas Jakubėnas gimė 1871 m. balandžio 11 d. (23 d. nauju stiliumi) ūkininkų Marės Macytės ir Krisiaus Jakubėnų šeimoje, Vaitkūnų kaime, Biržų valsčiuje. Skaityti jį pamokė sesuo, be to, lankė kaimo daraktorių mokyklą. Po to rusų kalba mokėsi Biržų liaudies mokykloje, ją baigė pirmuoju mokiniu ir buvo apdovanotas knyga. Toliau mokslus tęsė Mintaujos (dabar Jelgava) gimnazijoje.

1893 m. baigęs gimnaziją, įstojo į Dorpato (Tartu) universiteto Teologijos fakultetą. 1899 metais studijas baigė teologijos kandidato laipsniu ir 1900 m. sausį ordinuotas diakonu, o rugpjūtį – kunigu ir paskirtas į Biržų reformatų parapiją, nuo 1907 metų – taip pat ir Deltuvos parapijos administratoriumi.

Kun. P. Jakubėnas, kaip Biržų parapijos pamokslininkas, nuo 1900 m. dalyvavo Sinoduose Vilniuje, o nuo 1907 metų iki karo Lietuvos Vienatos Sinoduose užima garbingas Sinodų memorialų raštininko pareigas.

1903 m. vasario 5 d. kun. Povilas Jakubėnas vedė senos bajorų giminės reformatę Haliną Lipinską (1877–1950). Jiems gimė sūnus Vladislovas Jonas (1903–1976), garsus muzikas, kompozitorius, ir dukra Halina (1908–2007) – vėliau žymaus astronomo Pauliaus Slavėno žmona, o pasitraukusi į Vakarus – kunigo Povilo Dilio žmona.

Pirmojo pasaulinio karo metu vokiečių kariuomenei veržiantis į Rusiją, rusų valdžios nurodymu kunigai buvo verčiami evakuotis į Rusiją. Kun. P. Jakubėnas nutarė kol kas likti Lietuvoje, o šeimą išsiuntė pas gimines į Maskvą. Tačiau 1915 m. vasarą ir Jis buvo priverstas išvažiuoti, šeima apsigyveno Maskvos priemiestyje.

Prasidėjus Rusijos revoliucijos neramumams, šeima išvyko į Krymą, į Jaltą, kur sanatorijoje galėjo pasigydyti sūnus Vladas. Sanatorijos vedėju tuomet dirbo biržietis gydytojas dr. Jokūbas Mikelėnas. Pats kun. P. Jakubėnas išvyko į Voronežą, mokytojavo kurt. Martyno Yčo įkurtoje ►

P. Jakubėnas grįžęs į Lietuvą

Voronežo lietuvių gimnazijoje, bet, kiek galėdamas, lankydavo šeimą.

Pasibaigus karui, kun. Povilo Jakubėno ir Rusijos Dūmos atstovo Martyno Yčo iniciatyva buvo suorganizuotas ešelonas – keletas Raudonojo Kryžiaus vagonų – lietuviams sugrąžinti į Tėvynę. Po ilgos ir varginančios kelionės, laimingai pergyvenusi revoliucijos baisumus, Jakubėnų šeima 1918 metų pabaigoje grįžo į Biržus.

1919 m. buvo sušauktas pirmasis nepriklausomos Lietuvos Reformatų Bažnyčios Sinodas. 1920 metais mirus gen. superintendentui Vilhelmui Meškauskui, 1921 metų Biržų sinode Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios superintendantu buvo išrinktas kun. Povilas Jakubėnas. 1933 metais pertvarkius LERB struktūrą, Sinode Biržuose Povilas Jakubėnas išrinktas Lietuvos ev. reformatų generoliniu superintendantu.

P. Jakubėnas buvo vienas iš Evangelikų teologijos fakulteto 1926 m. steigėjų Kauno universitete.

1927 metais Povilui Jakubėnui Prahos universitetas suteikė teologijos daktaro laipsnį. Nuo 1930 m. superintendantas kun. Povilas Jakubėnas – Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, Ev. teologijos fakulteto dekanas. Gyveno su šeima Kaune, o vasaromis visi sugrįždavo į Biržus.

1936 m. uždarius fakultetą, gen. superint. kun. Povilas Jakubėnas – **Kauno evangelikų reformatų parapijos klebonas.**

Už nuopelnus Lietuvai superint. P. Jakubėnas 1928 metais Prezidento dekretu apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino II-ojo laipsnio ordinu, o 1939 metais 40 metų kunigavimo proga – Gedimino I laipsnio ordinu.

Okupavus Lietuvą, 1941 m. kun. P. Jakubėnas su šeima pasitraukė į Vokietiją. 1950 m. mirus žmonai Halinai Lipinskaitei Jakubėnienei, apsigyveno Vokietijos evangelikų reformatų Bažnyčios išlaikomuose senelių namuose Weesene (Šveicarija).

Mirė gen. superint. kun. Povilas Jakubėnas 1953 m. gegužės 30 d. Šveicarijoje, palaidotas šalia Weeseno bažnyčios esančiose kapinėse.

Kun. P. Jakubėnas spaudos draudimo laikais, dar mokymdamasis mokykloje Biržuose, ėmėsi platinti draudžiamą

lietuvišką spaudą, gaunamą per lietuvių mokinių draugiją *Kūdikis*.

1887 m. parvykus Kalėdų atostogų pas tėvus, Vaitkūnuose apsilankė žymusis knygnešys Jurgis Bielinis, kuris atvežė ir paliko visą maišą draudžiamų, lietuviškais rašmenimis atspausdintų, knygų. Gautą spaudą P. Jakubėnas platinavo Vaitkūnuose, gretimose apylinkėse, Vabalninke, nusiveždavo į gimnaziją.

Jau kunigaudamas Biržuose, P. Jakubėnas pasireiškė kaip aktyvus visuomenininkas. Jis su bendraminčiais įkūrė ūkio ratelį, ugniagesių ir vartotojų draugijas, kartu su kitais aktyviais biržiečiais 1906 m. surengė pirmąjį lietuvišką vakarą. 1908 metais Jo rūpesčio, pastangų dėka buvo atidaryta keturklasė Biržų miesto mokykla. Joje lietuvių kalbos pamokas Jis vedė veltui, negaudamas atlyginimo – tokia buvo caro valdžios sąlyga, kad gautų leidimą mokinti vaikus lietuvių kalbos.

Didžiausias Jo atliktas darbas Reformatų Bažnyčiai, be pastoracinės – teologinės veiklos, buvo dvisavaitinio laikraščio *Sėjėjas*, ėjusio nuo 1926 m. liepos 18 d. iki 1940 m. liepos 1 d., leidyba.

Pradėjus leisti laikraštį, Jis buvo ir redaktorius, ir įžanginių pamokslų rašytojas, ir įvairios informacijos apie reformatų gyvenimą, reikšmingiausias įvykius pateikėjas. Tik vėliau laikraštyje ėmė bendradarbiauti kiti kunigai, reformatų inteligentai.

Kunigas P. Jakubėnas nuoširdžiai bendradarbiavo ir kitų leistuose periodiniuose leidiniuose: *Lietuvių laikraštis*, *Lietuvos ūkininkas*, *Vilniaus žinios*, *Viltis*.

1906-1909 m., pasirašinėdamas slapyvardžiais N., P. Našlaitėlis, J. Nykštukas, P. J., rengė ir leido kalendorių *Kaimynas*, 1910 m. – *Biržų kalendorių*, rašė straipsnius ir pamokslus į kuratorių Yčų leistą *Mūsų žodį*. Pasitraukus į Vakarus, daug Jo straipsnių, pamokslų spausdino išėivijos lietuvių reformatų žurnalas *Mūsų sparnai*, leistas nuo 1951 m. JAV.

Kun. P. Jakubėnas parašė pirmą, išleistą lietuvių kalba, trijų tomų *Bažnyčios istoriją*;

Knygas apie Reformacijos veikėjus:

Kunigaikštis Jonušas Radvilas (1612–1655). Biržai, 1927 m.

Reformatorius Ulrikas Cvinglis. Biržai, 1932 m.

Abraomas Kulva, 1933 m.

Gustavas II Adolfas, 1933 m.

Rašė ir vokiškai: *Nachrichten ueber die hussitische Bewegung in Polen und Litauen* (*Žinios apie husitų judėjimą Lenkijoje ir Lietuvoje*) 1899 m.;

Fuerst Janusz Radziwill, Lebenslauf, 1916 m.

Papilio evangelikų reformatų parapijos dvasininkai

Papilio evangelikų reformatų parapija yra viena seniausių Lietuvos evangelikų reformatų parapijų, istoriniuose šaltiniuose minima nuo 1593 metų. Ji buvo įkurta vienoje iš svarbesnių Biržų – Dubingių kunigaikščių Radvilų tėvonijos žemių. Papilio dvaru rūpinosi Kristupas Radvila Perkūnas – perstatė jį, 1595 m. suteikė fundacijas reformatų bažnyčiai

ir mokyklai. Dėkingi papiliečiai 2009 metais ant bažnyčios sienos atidengė paminklinę lentą Kristupui Radvilai Perkūnui (1547–1603). Dabartinė Papilio reformatų bažnyčia pašventinta 1785 m. birželio 29 dieną.

Per daugiau kaip 400 metų Papilio bažnyčioje Dievo Žodį skelbė šimtai pamokslininkų. Deja, jų vardų neišsaugojo Bažnyčios dokumentai – karai, sukilimai, religinės kovos naikino ne tik pastatus, bet ir archyvus.

1913 m. Vilniuje išleistas leidinys *SPIS SYNODOW i sesji prowincjonalnych jednoty Litewskiej 1611–1913*, kurį saugo Lenkijos Kujavų-Pamario vaivadijos biblioteka, yra suskaitmenintas ir prieinamas naudotis. Ten saugomuose archyvuose Lietuvos Vienatos provincinių sinodų sąrašas prasideda 1611–1625 metų sinodų aktais, nes pirmieji nuo 1558–1610 metų sinodų aktų dokumentai sunaikinti 1611 metų liepos 2-3 d., Vilniaus reformatų bažnyčios pastatų kompleksą padegus jėzuitų sukurstytai miniai.

Lietuvos reformatų Bažnyčia Lietuvos Vienata XVII a. buvo suskirstyta į 6 distriktus, iš kurių du buvo lietuviški – juose Dievo Žodis buvo skelbiamas, be lenkų ir vokiečių

kalbų, ir lietuviškai. Tokia buvo Užnerio distrikto Papilio reformatų parapija. Į ją tarnauti buvo skiriami tik gerai mokantys lietuviškai pamokslininkai.

Iš *SPIS SYNODOW* sužinome Papilyje tarnavusių pamokslininkų, kurie dalyvaudavo *Lietuvos Vienatos* sinoduose, vardus, pavardes. Papildžius kunigų pavardėmis, išlikusiomis įvairiuose archyvinuose dokumentuose, galimas toks Papilyje tarnavusių pamokslininkų sąrašas:

- 1616–1619 m. – kun. Jonas Girdvila
- 1628–1635 m. – kun. Mikalojus Liachnickis
- 1659–1660 m. – kun. Foma Kšivinskis
- 1661–1672 m. – kun. Jonas Girdvila
- 1679–1691 m. – kun. Samuelis Cerauskis
- 1699 m. – kun. Petras Gnatovskis
- 1722–1725 m. – kun. Balcerovičius
- 1748–1750 m. – kun. Felicijonas Bukovskis
- 1766 m. – Tomas Stankaras
- 1772 m. – kun. Petras Balcerovičius
- 1788 m. – kun. Aleksandras Kopyckis
- 1793–1794 m. – kun. Mykolas Labunskis
- 1795–1797 m. – Užnerio distrikto konsenjoras Aleksandras Kopyckis
- 1797–1820 m. – kun. Boguslavas Janas Kurnatauskas (1764–1834),
- 1820–1837 m. – kun. Adomas Aramovičius.
- 1843 m. – kun. Aleksandras Rapolas Močiulskis (1790–1866)
- 1844 m. – kun. Jonas Snarskis
- 1849–1852 m. – kun. Albertas Konstantinas Močiulskis (1826–1887)
- 1860–1863 m. – prancūzų kilmės kun. Konstantinas Jungas (Young, 1829–1868), kuris už dalyvavimą sutinkant sukilėlius Papilyje prie bažnyčios, ištremtas į Sibirą 1865 m. ir iš ten negrįžo.
- 1868–1894 m. – kun. Andrius Kadaras (1831–1902), nuo 1875 m. – Žemaitijos distrikto konsenjoras, nuo 1888 m. – Žemaitijos senjoras, 1894 m. Sinode Vilniuje išrinktas generaliniu superintendentu.
- 1894–1915 m. – kun. Adolfas Neimanas (1845–1921)
- 1915–1917 m. iš Smalininkų atkeltas vokiečių kun. Alfredas Mulleris.
- 1918–1923 m. – kun. Adomas Šernas (1884–1964).
- 1923–1940 m. – kun. Jonas Šepetys (1867–1941). Nuo 1934 m. kun. Jonas Šepetys – distrikto superintendantas. 1929–1931 m. jam į pagalbą paskirtas diak. Stasys Neimanas.

1937 m. liepos 18 d. prie superint. J. Šepečio į Papilio bažnyčią įvestas kun. Vytautas Kurnatauskas.

1939 m. į Papilį prie kun. J. Šepečio paskirtas rugsėjo mėn. ordinuotas kunigu, baigęs mokslus Prahos Jano Huso universitete, Mykolas Frankas (1914–1968).

1940–1968 m. tarnavęs Papilio reformatų parapijoje kun. Mykolas Frankas buvo vienas iš nedaugelio geriausių Lietuvos evangelikų dvasininkų, likusių Lietuvoje po sovietų okupacijos. Jis telkė Papilio bendruomenę sunkiems iššūkiams spręsti, remontavo po karo apgriautą bažnyčią. Jam mirus, nuo 1968 m. parapija nebeturėjo savo nuolatinio, vietoje gyvenančio kunigo.

2020 metais, paskirus parapijai dvasiškai patarnauti grįžusį iš studijų Puritoniškoje reformatų Seminarijoje Grand Rapids mieste (Mičigano valstija, JAV) teologijos magistrą lektorių Vaidotą Ickį, papiliečiai labai tuo apsidžiaugė ir nuoširdžiai jį priėmė.

InfoRefŽinia

Kuratorius Jokūbas Arnoldas Kristijonas Šernas /1907–1963/

Kuratorius Jokūbas Šernas, dažnai žurnalistų maišomas su Nepriklausomybės akto signataru Jokūbu Šernu (1888–1926), taip pat teisininkas, gimęs Jasiškių kaime, Nem. Radviliškio parapijoje.

Kurt. Jokūbas Arnoldas Kristijonas Šernas gimė 1907 m. balandžio 18 d. ūkininkų Jono (1870–1952) ir Marytės (merg. Šernaitė, 1886–1944) Šernų šeimoje. Jokūbas turėjo keturis brolius: Adomą, Martyną, Joną, Petrą ir keturias seseris: Alvyną, Daratą, Birutę ir Matildą.

Lietuviškai skaityti ir rašyti, kaip ir jo brolių Adomą, pamokino dėdė kunigas Adomas Šernas, klebonavęs Švobiškyje. Kai 1915 m. Lietuvą pasiekė Pirmojo pasaulinio karo veiksmas, Jokūbą ir Adomą dėdė kunigas išsivežė į Rusijos gilumą, į Voronežą. Ten Jokūbas ėstojo mokytis į Martyno Yčo įkurtą gimnaziją. Prasidėjus Rusijoje sumaiščiai, 1918 m. grįžo į Lietuvą, pas tėvus į kaimą. Atidarius Nem. Radviliškio progimnaziją, 1921 m. stojo į ją mokytis, o po to, 1924 metais – į Biržų gimnazijos penktą klasę. Baigęs gimnaziją, 1927 m. rudenį ėstojo į Lietuvos universiteto Teisų fakultetą Kaune. Pragyventi vien iš kaimo ūkininkaujančių tėvų gaunamos paramos buvo sunku, ir Jokūbas 1929 m. susirado tarnybą Vidaus reikalų ministerijoje. Iš pradžių dirbo archyvaru, po metų buvo paskirtas Užsienio pasų skyriaus vedėju ir šiose pareigose dirbo iki pirmosios sovietų okupacijos. Besimokydamas susipažino

su bajorų Višinskių dukra – gražuole, geltonkase Stefanija (1910–2007). Gražiai pradragavę keturis metus, 1933 metais jiedu susituokė. Višinskiai buvo nepraktikuojantys katalikai, simpatizavę protestantizmui, todėl tuoktis su *kitatikiu* netrukdė. Stefaniją į reformatų tikėjimą priėmė ir konfirmavo kun. P. Jakubėnas, o Kauno liuteronų bažnyčioje juos sutuokė jaunikio draugas – reformatų kunigas Fridrichas Barnelis jnr. Po metų gimė sūnus Tadas (1934–2000), po to – dukra Renata (1937–2007) ir karo metais (1944 m.) – Birutė.

1940 metais Lietuvai atgavus Vilnių, Jokūbas Šernas, kaip teisininkas, su šeima perkeltas dirbti į sostinę Vilnių.

Vokiečiams okupavus Lietuvą, dar kurį laiką dirbo Vilniuje. Studentams nepaklusus ir atsisakius stoti į vokiečių armiją, nacių karinė vadovybė griebėsi represijų. 1943 m. kovo mėn. areštavo ir išvežė į Štuthofio koncentracijos stovyklą 46 žymius Lietuvos visuomenės veikėjus, inteligentus. Areštuojamųjų sąraše buvo ir Jokūbas Šernas. Atsitiktinumo dėka tuo metu jų namuose svečiavosi iš Jasiškių atvažiavęs brolis Jonas, kurį ir suėmė. Rytoriaus dieną supratę klaidą ir vėl atvykę į Šernų namus, Jokūbo jau nerado, Jis pasislėpė. Bet brolio Jono vis vien nepaleido, jam teko pergyventi visas koncentracijos stovyklos baisybes, aprašytas kartu kentėjusio rašytojo Balio Sruogos knygoje *Dievų miškas. Bambizas nuo Biržų* – Jonas Šernas – padėjo rašytojui Štuthofio pragare išlikti gyvam, išsaugojo šiam mirties ir kančių lageryje jo parašytų kūrinių rankraščius.

Jonas, galima sakyti, išgelbėjo brolių Jokūbą nuo tikros mirties. Jis buvo jaunas, stiprus, fizinį darbą visą laiką dirbęs kaimo vaikas, tad pakėlė nežmonišką pragarą ne tik pačiame lageryje, bet ir vėliau – nuo besiveržiančios rusų armijos vokiečiams varant kalinius į Vakarus. Į Lietuvą Jonas negrįžo. Trys broliai Šernai – Adomas, Petras ir Jonas – po karo susitiko jau toli už Atlanto. Vienas nuo kito JAV gyveno netoli, ten mirė ir visi trys palaidoti Rockfordo kapinėse.

Jokūbo Šerno šeima 1943 metais, bijodama vokiečių represijų, pasitraukė iš Vilniaus, slapstėsi pas gimines, pagyvendami tai vienur, tai kitur.

Pasibaigus karui, šeima jau neturėjo ramaus gyvenimo. Sovietų valdžiai aukštos kvalifikacijos *smetoninis* teisininkas buvo nepatinkamas. Negavęs darbo Vilniuje, 1949 m. Jokūbas su šeima grįžo į Kauną. Bet negalėjo gyventi čia kartu su šeima, nes nepavyko rasti darbo Kaune, nors buvo aukštos kvalifikacijos teisininkas. Įsidarbino Jonavos cukraus fabrike, tik retkarčiais aplankydavo savuosius. Sunkus gyvenimas palaužė Jo sveikatą. Mirė po sunkios ligos – vėžio, vos sulaukęs 56 metų – 1963 m. gruodžio 27 d., palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse.

Jokūbas Šernas buvo aktyvus reformatų Bažnyčios narys, 1942 m. išrinktas Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios kuratoriumi. Abu su žmona Stefanija kasmet dalyvaudavo Sinoduose Biržuose. Studentaudamas universitete priklausė korporacijai *Romuva*, buvo renkamas į jos valdybą. Priklausė 1929 m. susikūrusiai Studentų evangelikų draugijai.

Buvo kuklus, švelnaus būdo, gerbiamas ir mylimas ne tik šeimos, giminių, bet draugų ir bendradarbių.

Pasinaudota:

Mūsų sparnai Nr.16, 1964 m., *Vilniaus reformatų žinia* Nr. 8, 2000 m. ir Nr.6-7, 2007 m.

100 metų Pasaulinėje Reformatų Bažnyčių Bendrijoje

Martynas ir Hypatija (Šliūpaitė) Yčas

2021 metais sukanka 100 metų, kai Lietuvos reformatai (LERB) dalyvauja Pasauliniame Reformatų Bažnyčių susivienijime.

Pirmą kartą Lietuvai 1921 m. rugsėjo 17-21 d. IX-ame Pasauliniame Presbiterijonų (reformatų) kongrese Pitsburge (JAV) atstovavo kurt. Hypatija Julija Yčienė (tada dar ne kuratorė) ir jos vyras kurt. Martynas Yčas. Apie tai rašė jų dukra Hypatija Yčaitė 1938 m. balandžio 15 d. tarpukario reformatų laikraštyje *Sėjėjas* straipsnyje *Moters vieta mūsų bažnyčios gyvenime*. Martynas Yčas tame kongrese pasisakė moterų dalyvavimo Bažnyčios gyvenime klausimu.

Per šimtą metų keitėsi susivienijimo – unijos pavadinimas, prie pirminės bendrijos jungėsi įvairių šalių, įvairių pakraipų reformuotos Bažnyčios: kongregacionistai, presbiterionai, reformatai, valdiečiai ir kt. Jas visas jungia tikėjimas į Jėzų Kristų ir pasaulį keičiančia Jėzaus Kristaus meile.

2010 m. JAV, Grand Rapids mieste (Mičigano valstija), įvyko dviejų didžiausių Pasaulio reformatų sąjungų susijungimo suvažiavimas: susijungė **Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Sąjunga** (World Alliance of Reformed Churches, sutrumpintai – WARC) ir **Reformatų Ekumeninė Taryba** (Reformed Ecumenical Council, sutrumpintai – REC)

Šiuo metu **Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Unija** (angliškai: *World Communion of the Reformed Churches* – WCRC) yra didžiausia asociacija reformatų bažnyčių pasaulyje. Ji turi 233 nares iš 110 šalių, ir atstovauja per 100 milijonų tikinčiųjų, pasaulyje, yra trečia pagal dydį krikščionių bendrija po Romos katalikų Bažnyčios ir Rytų stačiatikių Bažnyčios.

Lietuvos Reformuotų Bažnyčios narystė WCRC nebuvo pertraukta net sovietinės okupacija metais. Lietuvos evangelikams reformatams joje atstovavo Lietuvių evangelikų reformatų sinodo kolegija Čikagoje.

Pasaulinė Reformuotų Bažnyčių Unija (WCRC) turi savo internetinę svetainę www.wcrc.ch, kurioje galima sužinoti visas naujausias žinias, paskaityti leidžiamą internetinį laikraštį *Reformed Communiqué*, išieinančią kas ketvirtį, atsisiųsti jo PDF versiją. Turi savo paskyrą Facebooke: www.facebook.com/worldcommunion.

Lietuvos Evangelikų Reformuotų Bažnyčios ryšiai su šia pasauline bendruomene buvo sėkmingai plėtoti Lietuvai atga-

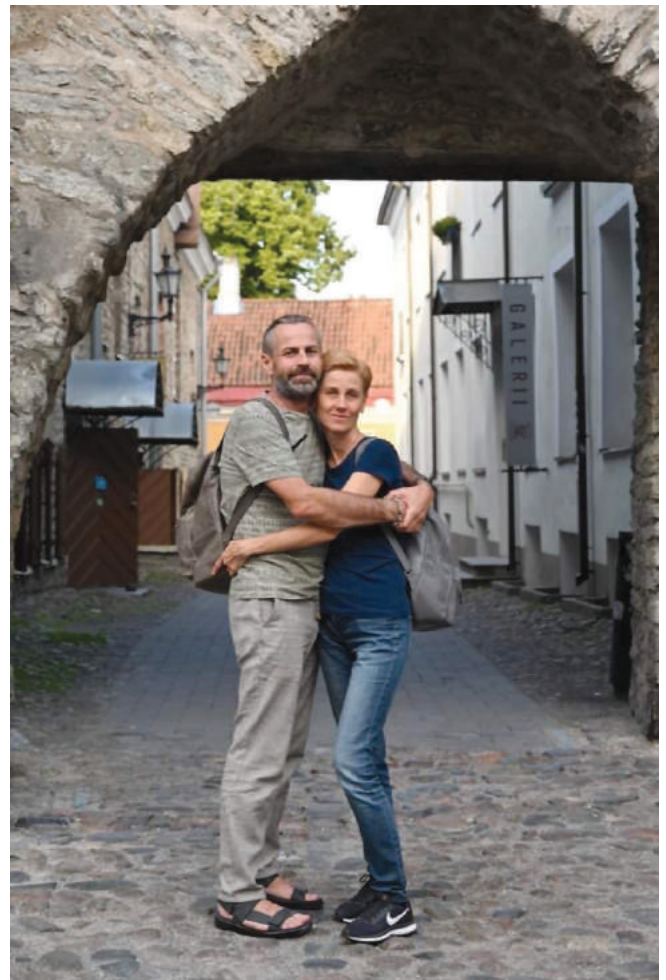
vus Nepriklausomybę. Mūsų delegatai dalyvavo pasauliniuose suvažiavimuose Ganoje (diak. Gitana Gasiūnaitė) bei JAV (kurt. dr. Renata Bareikienė ir kun. Rimas Mikalauskas). Taip pat kasmetiniuose šios organizacijos Europos dalies suvažiavimuose (Bažnyčių atstovavo kun. Rimas Mikalauskas). Šios pasaulinės organizacijos vadovas dr. Setry Nyomi 2009 metais buvo apsilankęs Lietuvoje, Biržuose ir dalyvavo eiliniame Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavime.

2017 metais ši pasaulinė organizacija pritarė 1999 metais pasirašytai jungtinei Romos katalikų ir Pasaulio liuteronų federacijos deklaracijai dėl išteisinimo doktrinos. Šioje deklaracijoje buvo atsitraukta nuo pamatinio evangelikų reformatų mokymo apie išteisinimą. Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas 2016 metais išreiškė nepritarimą ketinamam prisijungimui prie 1999 metų deklaracijos. Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia buvo viena iš dviejų Europos reformatų Bažnyčių, kuri pasisakė prieš nutolinimą nuo Reformacijos esminių principų. Po šio WCRC bendrijos vadovybės sprendimo Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia *de facto* išaldė savo santykius su šia bendrija, nebemoka narystės mokesčių ir nesiunčia savo atstovų į Europos regiono ar pasaulinius suvažiavimus, nors formaliai ir toliau išlieka šios pasaulinės bendrijos nare.

Tokia situacija negali trukti be pabaigos, artėja diena, kada Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia aukščiausiam lygmenyje turės priimti galutinį sprendimą: ar likti šioje tarptautinėje bendrijoje, ar oficialiai iš jos pasitraukti. Įvertinus, kad ši pasaulinė bendrija ne tik aiškiai atsitraukia nuo evangelikų reformatų istorinio paveldo ir teologinių pamatų, stipriai angažuojasi į politinį gyvenimą ir į pasaulietinius socialinius procesus, palaiko *gender* ideologiją, Lietuvos evangelikų reformatų aukščiausioji vadovybė neišvengiamai turės priimti sprendimą, patvirtinantį Lietuvos Evangelikų Reformuotų Bažnyčios išpažįstamą tikėjimą ir praktinę poziciją. Panašu, kad ji jau ima iš esmės nebeatitikti tų naujų vertybių, kurias ėmė atstovauti minėtoji pasaulinė bendrija.

In memoriam

Irmantą Pinkoraitį prisimenant

Šių metų vasario mėn. evangelikų bendruomenę apskriejo liūdna žinia: mirė Naujojo Testamento baptistų bažnyčios pastorius IRMANTAS PINKORAITIS. Bažnyčios, kuri 2005 metais priglaudė Vilniaus reformatus, netekus teisės įeiti į savo Šventovę.... Ten glaudėmės 2005 metų sausio – rugsėjo mėnesiais. Esame dėkingi būtent pastoriumi I. Pinkoraičiui, sudariusiam geras sąlygas kas sekmadienį rinktis ir šlovinti Viešpatį malda ir giesme...

Vilniaus ev. reformatų parapija

Irmantas Pinkoraitis (1970-03-22 – 2021-02-09) – mylimas vyras, keturių vaikų tėvas, sūnus, 28-erius metus tarnavęs Vilniaus Naujojo Testamento baptistų bendruomenės pastorius, kelerius metus tarnavęs pirmininku Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjungoje, architektas.

2016 m. liepą jam buvo diagnozuota reta piktybinė liga – angioimunoblastinė T ląstelių limfoma. Gydant chemoterapija, alternatyviais gydymo metodais ligos įveikti nepavyko. Irmanto sveikatos būklė komplikavosi nustačius dar ir Covid-19 diagnozę.

Šių metų vasario 9 d. 19.30 val. Vilniaus Santaros ligoninės Covid-19 reanimacijos skyriuje Irmantas iškeliavo pas Viešpatį.

Irmantas paliko ryškų pėdsaką daugelio žmonių gyvenime. Mus žavėjo jo atsidavimas, sąmojis, paprastumas ir nuoširdumas, meilė ir tikėjimas, taikdario dvasia, begalinis optimizmas net tamsiausiuose gyvenimo koridoruose. Brangaus brolio Kristuje gedi jo šeima ir artimieji, jo bendruomenė, gausus būrys bičiulių, pažįstamų ir nepažįstamų, tikinčiųjų ir netikinčių Lietuvoje ir visame pasaulyje. Jis norėjo gyventi, to troškome ir mes, tačiau šįkart mūsų norai nesutapo su Dievo valia.

Irmantas labai mėgo cituoti šią eilutę iš 1 Laiško korintiečiams 2-o skyriaus:

*Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo,
kas žmogui į mintį neatejo, tai
paruošė Dievas tiems, kurie jį myli.*

Tebūna tai mums viltis ir priminimas. Iki pasimatymo, Irmantai...

*Vilniaus Naujojo Testamento
baptistų bendruomenės
tikintieji*

*Tu gražini mus į dulkes, sakydamas:
„Grįžkite, mirtingieji“.*

*Tu užbaigi žmonių gyvenimą miegu;
Jie lyg žolė, auštant išdygsta,
Rytą sužaliuoja ir žydi,
O vakare nuvysta ir nudžiūsta...
Psalmė 90,3-6*

Mūsų kuratorė

Vilhelmina Dagilienė

1931 05 01–2021 04 24

Kurt. Vilhelmina Vaitikonytė Dagilienė gimė Biržų r. Dirvonakių k., evangelikų reformatų Jokūbo (1899–1986) ir Elzės (merg. Jašinskaitė) Vaitikonių šeimoje. Motina Elzė Vaitikonienė (1903–1992) buvo kunigo Povilo Jašinsko pusseserė. Be Vilhelminos, šeimoje užaugo gerokai už ją jaunesnis brolis Algis.

Mokėsi Vilhelmina Biržų gimnazijoje, baigusi įstojo į Šiaulių pedagoginį institutą, įgijo istorikės specialybę, praktiką atliko Šiaulių *Aušros* muziejuje. Baigusi mokslus, gavo paskyrimą į Biržus, mokytojavo Medeikių, Geidžiūnų mokyklose, dėstė istoriją. Po to išvyko į Kauną ir įsidarbino Radiotechnikos gamykloje ūkio dalies vedėja. Gyvendama Kaune, dainavo Kauno valstybiniame P. Bingelio chore. Susirgus motinai, sugrįžo į Biržus ir įsidarbino Nežinybinės apsaugos poskyryje, vėliau perėjo dirbti į Biržų krašto muziejų *Sėla* salių būdetoja.

Vilhelmina buvo neeilinė asmenybė, aktyvi visuomenininkė, talentinga dainininkė, giedojusi ne tik bažnytiniame, bet ir Biržų miesto mišriame chore *Agluona*, buvo nuolatinė respublikinių Dainų švenčių dalyvė. Buvo puiki ir išmintinga oratorė, kalbėjusi turtina ir raiškia kalba, netgi ekspromptu.

Atkūrus Lietuvos Reformatų Bažnyčios valdymo struktūrą, buvo renkama Sinodo delegate nuo Biržų parapijos. 2012 metų Sinode buvo išrinkta LERB Sinodo kuratore.

Vilhelmina labai mylėjo savo Reformatų bažnyčią, buvo jai beatodairiškai atsidavusi, skaudžiai išgyvendavo nesėkmes, jautriai reaguodavo į bėdas. Turėjo labai aiškia ir tvirtą nuomonę visais klausimais, niekad nebijojo sakyti tiesos, visada jos ieškojo. Jos įsitikinimai, ypač religiniais klausimais, buvo labai aiškūs ir tvirti. 2011 metais mėginant užgrobti Biržų bažnyčią, ištisomis dienomis budėjo, ženkliai prisidėjo kaupiant lėšas teisminėms išlaidoms.

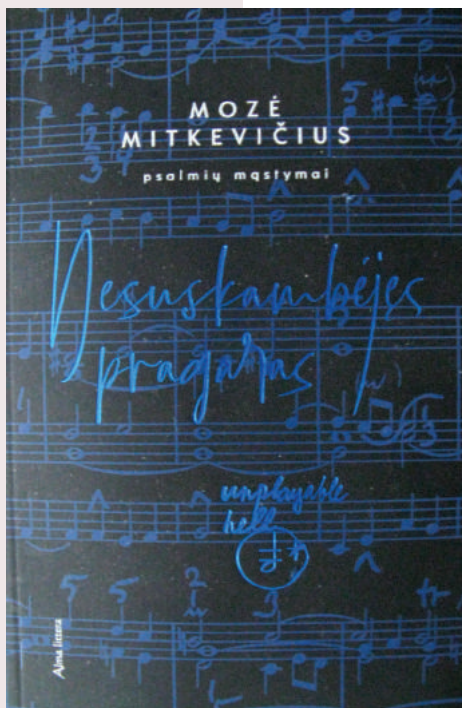
Labai vertino žmonių darbštumą ir atvirumą, mokėjo džiaugtis gyvenimu ir žmonėmis. Turėjo puikų humoro jausmą, mokėjo daug gražių lietuvių liaudies patarlių, išsireiškimų. Jos mėgstamiausia giesmė buvo *Tvirčiausia apsaugos pilis*.

Kurt. Vilhelmina Dagilienė buvo drąsi, savimi pasitikinti, kūrybinga, elegantiška moteris, išlikusi gyvybinga ir gilioje senatvėje, iki pat paskutinės gyvenimo dienos, mėgo skoningai pasipuošusi eiti pasivaikščioti pamėgtais takais.

Mirė Vilhelmina balandžio 24 d., nesulaukusi savo 90-ojo gimtadienio, kurį ruošėsi švęsti su artimiausiomis draugėmis, kaimynėmis. Palaidota Liepų kapinėse šalia tėvų, kur kapavietę senai buvo išsirinkusi.

Nauji leidiniai

Nesuskambėjęs pragaras

2020 m. pabaigoje, prieš pat Kalėdas, leidykla *Alma littera* išleido R. katalikų kun. Mozės Mitkevičiaus knygą (*Psalmių mąstymai*) keistoku pavadinimu **Nesuskambėjęs pragaras**.

Leidinio viršelį puošia J. S. Bacho pjesės vargonams (*Piece d'Orgue*) Fantazijos G-dur (BWV 572) antros dalies fragmento gaidos su nepagrojama vargonais *kontroktavos si* nata, kuri asocijuojasi su *pragaru*.

Pristatydami autorių – kun. M. Mitkevičių, leidėjai rašo:

Kodėl Dievas tyli? Kas yra žmogus, kokia jo gyvenimo prasmė? Ar Senojo Testamento tekstai iš tiesų žiaurūs? Kaip atpažinti ne artimo, bet savo nuodėmę? Kaip pradėti melstis? Ir kaip nenuostoti? Nuo psalmių subtilybių – prie Gerosios Naujienos, o nuo jos – prie gyvenimo Nesuskambėjusio pragaro autorius paprastai ir nuosekliai dėsto Dievo meilės kursą. Tai kartu per kylančius klausimus einanti, išgalėjusius mitus išskaidanti, padrąsinanti, guodžianti ir stiprinanti knyga. Pasitikėjimą Dievu ir ištikimybę auginantis vadovas tiek žmogui, tariančiam pirmuosius žodžius Jo kalba, kurios besimokant gal atsivers ir knygos pavadinimo užduoto galvosūkio logika, tiek pažengusiam Biblijos skaitytojui.

Pats kun. Mozė Mitkevičius apie save pateikia tokius duomenis:

Nuo mano gimimo iki šios knygos gimimo dienos prabėgo kiek daugiau nei keturiasdešimt metų. Kas iš manęs bus, nežinojo nei mano tėvai, nei mokytojai, nei aš pats. Išėjo kunigas. Ir tikrai ne dėl to, kad 1980-ųjų birželio 14-ąją buvau pakrikštytas *Aušros vartuose*. Tačiau, matyt, nuo tada kažin

koku būdu Dievo Apvaizda lydi visur, kur beečiau. Tarp daugybės kelių labiausiai Dievui dėkoju už taką į *Bernardinus* 1996-aisiais. Ten mane ir patraukė Dievo Žodis. Ne tiek skelbiamas iš Biblijos puslapių, kiek sklindantis iš Dievo pagautų žmonių gyvenimo. Ten supratau, jog Dievo tekstai skaitomi ir tarp eilučių, ir ne tik šventuose puslapiuose.

2012-ųjų balandžio 28-ąją Vilniaus arkikatedroje buvau įšventintas kunigu. Koks iš manęs bus kunigas, nežinojo nei seminarijos rektorius, nei klebonai, nei aš pats. Taip jau susidėliojo, kad atsidūriau Romoje ir pradėjau studijuoti Šventąjį Raštą. Matyt, ir vėl ne be Dievo piršto. Kas bus toliau – matysim, tačiau šiandien tetrokštu vis labiau pažinti Dievo Žodį ir tuo dalintis su kitais.

Balandžio 28 d. *Mažosios akademijos* feisbuko paskyroje ir per *Zoom'ą* buvo surengtas nuotolinis (ne tik dėl pandemijos, bet ir todėl, kad autorius šiuo metu yra Romoje, ruošia mokslinį darbą) knygos pristatymas – pašnekesys apie kun. Mozės Mitkevičiaus knygą *Nesuskambėjęs pragaras*. Pokalbyje dalyvavo knygos autorius ir jo bendramokslė, žinoma vertėja, hum. m. dr. Gabrielė Gailiūtė-Bernotienė.

Renginys prasidėjo vargonų koncertu – vargonininkė Dovilė Savickaitė pagrojo J. S. Bacho Fantaziją G-dur, ir ties nepagrojama vargonais *kontroktavos si* nata, panaudota kompozitoriaus išreikšti *pragarą*, ji pasisuko į klausytojus, kad atkreiptų į tai dėmesį.

Kai į tekstą žiūri kaip į šventą, jį skaitai kaip labai svarbų ir labai atsakingai. Tai šita knyga yra geras to pavyzdys. Mielai ją siūlyčiau skaityti visai nereligingiems žmonėms, kad pamatytų, ką reiškia įsigilinti į kontekstą ir intertekstą, perprasti svetimos kultūros manieras ir dėsningumus, kiek papildomų žinių reikia, kai tekstas tikrai sudėtingas, – sakė renginio vedėja dr. Gabrielė Gailiūtė-Bernotienė.

Pristatymo dieną kun. Mozė kaip tik minėjo 9-erius kunigystės metus. Autorius savo apmąstymus rašė ne sau – norėjo, kad knyga būtų naudinga kitiems. Adresavo tikintiems žmonėms, bet norėjo juos *lengvai šokiruoti*, kad paskatintų *kitaip* skaityti Šventąjį Raštą. *Psalmės* galėtų būti įvadas į Šventraštį. Jos apima visą Šv. Rašto turinį, aprašyti visi įvykiai – buvę ir būsimi, taip galima *greituoju būdu* perskaityti visą Bibliją.

Pirmąją savo komentarų knygą *Psalmes* autorius pasirinko ir todėl, kad jos nedidelės apimties, labai pagavios, poetiškos, galinčios prakalbinti kiekvieną žmogų, bet tuo pačiu jos – tikras Dievo Žodis. Per psalmes Dievas kalba su mumis. Nors vartojamos metaforos iš prieškriztinių laikų mums yra svetimos, bet patirtys – tos pačios.

Kun. M. Mitkevičius ieškojo rakto, kaip skaityti *Psalmes*. Jose aprašytos dvasinės kovos vyksta mummyse, tekstai yra apie mane, o ne tik Izraelio istorija. *Teisusis* ir *nedorėlis* gyvenime panašūs, jie abu kovoja mummyse, pasaulyje nėra vien *balta* ar *juoda*. Turi pasikliauti Dievo veikimu savyje.

Moderatorės užklaustas, koku principu atrinko į Knygą 16 psalmių, kun. Mozė sakė, kad rašydamas apmąstymus, nenorėjo kartotis, tad rinko, kurios skiriasi stiliumi, turiniu: pakopų, praeiksmų, pergalingos...

Pirmoji psalmė – įvadas į Psalmyną, – kaip rašo autorius, – atidaro duris, ir iš karto, be įžangų, tiesiai ima gvildenti amžiną gėrio ir blogio temą.

Aštuntojoje psalmėje kun. M. Mitkevičius išvelgė, kad tai himnas Dievui per žmogų. Joje autorius atpažįsta Pradžios knygos pasakojimą apie pasaulio sukūrimą, kur, pasitelkiant mitologiją, perteikiamas ne chronologinis, istorinis pasaulio atsiradimo scenarijus, bet teologinė visatos kilmės interpretacija, atsispiriant nuo pamatinio principo: viso ko autorius yra Dievas.

46-os psalmės apmąstymą kun. M. Mitkevičius pradeda primindamas, jog ši psalmė įkvėpė Martyną Liuterį sukurti giesmę Tvirčiausia apsaugos pilis, tapusią Reformacijos himnu, buvo jo tvirto pasitikėjimo Dievu išpažinimas. Psalmės žodžių pagrindu nutapyto Renesanso laikais paveikslo reprodukcija kabėjo paprastų kaimo žmonių – protestantų namuose. Joje buvo pavaizduotas senovinės pilies bokštas, su užrašu, drąsinančiu kiekvieną, kuris jaučiasi puolamas regimų ir neregimų priešų: Pons Deus mums pilis drūta.

136-oji psalmė hebrajų tradicijoje kartu su 135-ąja vadinamos Hallel hagadol – Didžiojo šlovinimu. Šia psalme žydai užbaigia Paschos vakariinės apeigas. Joje atsispindi visa Izraelio išganymo istorija, žydų tikėjimo išpažinimas. Tikėjimas auga ir tvirtėja po truputį, proporcingai mažėjant didingiems Dievo stebuklams ir ženklams. Dievo galybės apreiškimas užleidžia vietą Tikėjimui. Šiam augant ir bręstant vis mažiau reikia Dievo buvimo įrodymų.

Psalmėje kiekviena eilutė pasibaigia: nes Jo ištikimoji meilė amžina. Paskutinės psalmės eilutės tikriausiai prirašytos vėlesniais laikais kitos rankos. Ją galima tęsti ir dabartine savo patirtimi. Kun. Mozė mano, kad kiekvienas gali liudyti nuostabius Dievo darbus savo gyvenime ir būti psalmės tęsinio autorius:

*Dėkokime Dievui už savo gimimą, nes Jo ištikimoji meilė amžina,
Ir už vaikystę, nes Jo ištikimoji meilė amžina,
Už jaunystę, nes Jo ištikimoji meilė amžina,
Ir už brandą, nes Jo ištikimoji meilė amžina,
Už senatvę, nes Jo ištikimoji meilė amžina,
Už visą gyvenimą, nes Jo ištikimoji meilė amžina,
Ir už Amžinybę, nes Jo ištikimoji meilė amžina...*

Knyga yra skirta lėtam skaitymui, ne vienu ypu, reikia išgirsti Dievo Žodį, į jį įsiklausyti, suprasti ir juo gyventi. Knyga, drąsinanti, guodžianti, kylančių klausimų nevengianti ir įsigalėjusius mitus išsklaidanti, yra apie Dievo meilę žmogui ir žmogaus pasitikėjimą Dievu.

Kūdikis negimsta kalbėdamas, kalbos jis mokosi jau gimęs ir iš lėto. Melsdamasis Dievui psalmėmis – Jo paties tariamais žodžiais – žmogus mokosi dieviškosios kalbos, kuria pamažu ima kalbėti it gimtąja, – sakė kun. Mozė Mitkevičius.

D. Gudliauskienė

Giesmyno Yra Mergelė man brangi sutiktuvės

Giesmyną Yra Mergelė man brangi (2021) parengė Vilma Sabutienė, viršelį sukūrė dailininkė Rūta Ničajienė, maketavo Deividas Armonas, leidimą parėmė Vilniaus liuteronų parapija.

Trečiąją Sekminių dieną – gegužės 25 d. – Vilniaus liuteronų bažnyčios šventoriuje (kieme) buvo surengtos šiemet išleisto giesmyno *Yra Mergelė man brangi* sutiktuvės. Pavadinata Martyno Liuterio giesmės, parašytos 1535 metais apie Bažnyčią pagal *Apraiškimo knygos* 12 skyrių vardu, knyga susideda iš 44 giesmių: Kalėdų, Velykų, Sekminių, pasitikėjimo Dievu, mirties ir amžinojo gyvenimo bei kitų. Giesmės išvertė, pritaikė lietuvių kalbai Vilma Sabutienė. Keletą leidinio giesmių pagiedojo ansamblis *Adoremus* (vad. Renata Kreimerė), kaip juos pristatė knygos autorė – šio *Giesmyno* bendrakeleiviai. Vilma džiaugėsi, kad giesmės vertė jau žinodama, kas jas atliks. Štai ji apibūdino kaip gerai moka lietuvių liuteronų kalbą. Tad Giesmyną vartant neužkliuvo pavartoti išsireiškimai, sąvokos, nes ir mums – reformatams, kaip ir daugumai vyresnio amžiaus evangelikų, jos yra įprastos, nuo vaikystės girdėtos. Rinkinyje – giesmės iš įvairių laikų ir įvairių konfesijų, ne tik liuteronų: iki Reformacijos, Romos katalikų, anglikonų, baptistų bei kitų protestantų, kelios šiais laikais sukurtos giesmės. Kai kurios jų įtrauktos, kaip saugoti-

nos, iš Vilmos vaikystės giesmynų. Plati autorių įvairovė: Dachas, Gerhardtas, Bachas, Mendelsonas, Regeris bei šių laikų kūrėjai – Keith ir Kristyn Getty, Stephen Paulus, net 7 giesmės yra M. Liuterio, taip pat ir kaimo giedotojų sukurtos giesmės iš knygos sudarytojos Vilmos senelio – vargonininko Jurgio Palioko – palikimo.

Ansamblietė **Marija Paliokaitė-Gutauskienė** papasakojo, kad ją nuo vaikystės supo giesmės, bažnytinė muzika, nes seneliai iš *abiejų pusių* buvo giedantys, bažnyčios žmonės, liuteronai, perdavę jai savo *genus*. Marija pagiedojo giesmę *Štai, pažvelk – arti upelio*, pritariant Sabučių Elzei ukulėle. Giesmė išversta dar tarpukaryje Marijos Onos Inkėnienės, paimta iš ev. baptistų giesmyno *Evangelijos giesmės*, 1938 metai.

Ansamblio vadovė **Renata Kreimerė** prisiminė, kur ir kokia buvo pirmoji jos pagiedota giesmė. Mane, kaip biržietę reformatę, labai pradžiugino ta žinia, kad tai buvo Biržuose! Mažoji Renatytė su dar viena mergeite pagiedojo *Tylią naktį...* prie tada jai atrodžiusios didžiulės Kalėdų eglės po aukštais Biržų reformatų bažnyčios skliautais. Renata anksti pradėjo giedoti bažnytines giesmes: Tėtis – kun. R. Moras – ją vedavosi giedoti laidotuvėms. Tos giesmės jai tada buvo labai ir labai ilgos... net 8-9 posmelių. Paskui ji sužinojo, kad yra giesmių, sudarytų net iš 55 posmelių.

Giesmės *Išgelbėjimas mano* žodžiai mintimis perkėlė į 2010 metus – į kun. Tomo Šerno ordinaciją generaliniu superintendentu. *Psalmės 18,30* žodžiais buvo paremtas Jo tuomet pasakytas pamokslas, jog su Dievu viskas įmanoma. *Su Juo tamsoj man nebaisu, ir mūrą peršokti galiu*, – giedojo ansam-

blis *Adoremus* šiuolaikinę Keith ir Kristyn Getty giesmę, parašytą 2016 metais.

Renginį pradėjo ir pabaigė malda LELB vyskupas Mindaugas Sabutis, kuris parašė ir *Giesmyno* įvadinčius žodžius. Jis rašo:

Giesmių knyga *Yra Mergelė man brangi* pavadinta pagal Martyno Liuterio giesmę apie keliaujančią, kenčiančią Bažnyčią. Nors ir patiriančią sunkumus, bet žinančią, kad *Dievas ją apsaugos, nes Tėvas jai yra*, ji atspindi tikrovę, kurioje gyvena pavienis krikščionis ir visa krikščionija. Iš vienos pusės – didelis suspaudimas, įvairūs sukrėtimai, skausmas ir ašaros, iš kitos – neužgesinama viltis ir džiaugsmas, kad išgelbėjimas yra dovanotas Jėzuje Kristuje, kad Viešpats savo Žodžiu ir Sakramentais aplanko, maitina bei išlaiko savąją tautą.

Simboliška, kad giesmės iš Knygos *Yra Mergelė man brangi* pirmą kartą *Adoremus* atliko gegužės 25d. – tą dieną prieš 500 metų (1521 m. gegužės 25 d.) baigėsi Wormso reichstogas, paskelbęs M. Liuterį už įstatymo ribų. Smarkiai suklydo tuomečiai posėdžiautojai.

Kun. Martyno Liuterio mokymas taip plačiai išplito, apėmė visą Žemės rutulį, kad nėra kampelio, kuriame nežinotų Jo vardo, neskambėtų Jo išjaustos, sukurtos iš širdies gelmių giesmės – maldos.

D. Gudliauskienė

2021-05-27

Ansamblis „Adoremus“ ir jo vadovė Renata Kreimerė

Ivykių apžvalga

Vytauto Gedgaudo premija – reformatei Aurelijai Arlauskienei

Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną – gegužės 7-ąją – tradiciškai paskelbti prestižinių žurnalistikos premijų laureatai. Vytauto Gedgaudo premija 2021 m. paskirta Vilniaus ev. reformatų parapijos narei, reformatų žiniasklaidos bendradarbei Aurelijai Arlauskienei.

Garbingą Lietuvos žurnalistų sąjungos (LŽS) ir Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos (NŽKA) Vytauto Gedgaudo premiją Aurelija pelnė, nurungdama ne mažiau žymius žurnalistus, už dokumentinės prozos knygą *Operos legenda Irena Milkevičiūtė*, kurią 2020 metais išleido Rašytojų sąjungos leidykla.

Įprastai premijos įteikiamos Spaudos atgavimo šventės metu – gegužės 7-ąją. Šiemet dėl karantino premijų įteikimo ceremonija nukelta į birželio mėnesį.

Žurnalisto Vyt. Gedgaudo (1912–1999) premija yra LŽS ir NŽKA kasmetinis apdovanojimas, skiriamas už praėjusių metų turiniu ir forma išskirtinius spaudos tyrinėjimus, radijo, televizijos, interneto ir foto žurnalistikos darbus. Ši premija yra įsteigta ir skiriama nuo 1997 metų. Ją finansuoja Lietuvos kultūros taryba.

A. Arlauskienė yra Lietuvos žurnalistų sąjungos tarybos narė, Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos pirmininko pavaduotoja, Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos valdybos narė, Lietuvos gidų gildijos narė, Merkio aukšturio krašto bendruomenės pirmininkė. 1997 metais

Žurnalistų sąjunga Aureliją paskelbė *Metų žurnaliste*. Nuo 2006 metų Aurelija pasitraukė iš aktyvios žurnalistikos, atsidėjo kūrybai bei visuomeninei veiklai. Po metų 2007 m. jai suteiktas *Meno kūrėjos* statusas.

Aurelijos kūrybinis bagažas nemenkas; sumanytos, parašytos ir išleistos 6 žurnalistinio tyrimo pobūdžio knygos. Pirmoji – *Tomas Šernas: vakar buvo rytoj*, 2006 m. apie Medininkų

didvyrių, vienintelį likusį gyvą muitininką Tomą Šerną, kuris vėliau pasirinko dvasininko kelią, tapo reformatų kunigu. Po to sekė kitos, skirtingų žanrų, bet didelę išliekamąją vertę turinčios knygos: *Asmens kodas – Lietuvos muitinė*, 2009 m., *Povilas Ksaveras Bžostovskis – Paulavos respublika* (kartu su R. Šmigelskyte-Stukienė ir L. Jurgelevič) 2014 m., *Alantos akiračiai*, 2014 m., *Jašiūnų dvaras – kultūros židinys*, (sudarytoja, bendraautorė kartu su dr. R. Griškaite, I. Katiliene, B. Rėbždaite, dr. L. Januškevičiumi, K. Karpičiumi) 2016 m. ir 2020 metais išleista knyga apie solistę Ireną Milkevičiūtę, jos kūrybinį kelią, už kurią ir buvo apdovanota solidžia premija.

A. Arlauskienės kūryba anksčiau pelnė aukščiausią NŽKA ir LŽS Vinco Kudirkos premiją už knygą apie Tomą Šerną (2007 m.), taip pat Jono Vileišio premiją už *Savivaldybių žiniose* publikuotus straipsnius (2010 m.), Stanislovo Rapolionio premiją už Pietryčių Lietuvos kultūros ir švietimo sklaidą (2016 m.). Pasak pačios Aurelijos, brangiausias jai yra Sausio 13-osios atminimo medalis (2003 m.).

Žurnalistė ir knygų autorė yra ne tik aktyvi Vilniaus reformatų parapijos narė, kuriai rūpi bendruomenės ateitis. Ji puikiai įsijungė į reformatų žiniasklaidą, rašo įdomius istorinius, biografinius tyrimuosius straipsnius apie praeityje įžymias reformatų asmenybes, dvasininkus, kuratorius. Aurelija, turėdama didžiulę žurnalistinę patirtį, noriai dalinasi ja su kitais reformatų spaudos bendradarbiais.

2017 metais Reformacijos 500 metų jubiliejui su kitais autoriais išleido straipsnių rinkinį *Disputai: idėjos, vizijos*. Net keletą metų leido apžvalginius *Reformatų metus*. Nuo 2009 iki 2013 metų išleisti 5 nemažos apimties leidiniai.

Sveikindami šių metų Vytauto Gedgaudo premijos laureatę, iš visos širdies linkime energijos, lengvos plunksnos, įdomių temų!

Reformatų Žinia leidėjai

Aš kitaip negaliu....

Prisimintas Martynas Liuteris ir jo darbai

Balandžio 18 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje įvyko ne visai eilinės pamaldos: lygiai prieš 500 metų – 1521-ųjų balandžio 18 d. – Martynas Liuteris Vormso reichstage pasakė savo žymiąją frazę: *Aš negaliu kitaip, čia aš stoviu, tepadeda man Dievas. Amen.*

Ta proga Vilniaus evangelikų bažnyčiose – liuteronų ir reformatų – buvo paminėtas šis įvykis pamaldose. Vilniaus reformatų bažnyčioje pamaldas laikė Vilniaus parapijos klebonas kun. Tomas Šernas. Jis savo pamoksle prisiminė šią neeilinę asmenybę – Martyną Liuterį. *1517 m. spalio 31 d. M. Liuteris paskelbė 95 tezes, ir tai laikoma Reformacijos pradžia. Reformacija prasidėjo ne tik nuo tezių, bet ir nuo praktinio pasiryžimo jų neatsisakyti, o laikytis. Manau, kad Reformacijos pradžia yra M. Liuterio ištarti žodžiai – Aš kitaip negaliu... Liuteris suprato, kad tai savotiškas jo mirties nuosprendis ir jis privalėjo saugotis nuo jį persekiojusių žmonių. Šiandien prisimename šią istorinę asmenybę, reformatorių – M. Liuterį, – teigė kun. T. Šernas.*

Primename, kad 1517 m. spalio 31 d. Martynas Liuteris paskelbė 95 tezes, ir tai laikoma Reformacijos pradžia. Svarstant indulgencijų pagrįstumą, suabejota absoliučia popiežiaus valdžia, ir netrukus M. Liuteris ėmė drąsiai ją neigti tvirtindamas, kad Bažnyčia yra visų tikinčiųjų bendruomenė, kaip jau anksčiau teigė Džonas Viklifas (*John Wycliffe*) ir Janas Husas (*Jan Hus*). Atsakydamas į popiežiaus grasinimą jį atskirti nuo Bažnyčios, M. Liuteris nusiuntė popiežiui garsųjį savo veikalą *Apie krikščionio laisvę*. 1521 m. sausio 3 d. Leonas X savo bule *Decet Romanum Pontificem* M. Liuterį ekskomunikavo.

Iškviestas į imperatoriaus Karolio V 1521 metais Vormse sušauktą reichstagą, M. Liuteris drąsiai ir atvirai gynė savo įsitikinimus ir už tai imperatoriaus ediktu buvo paskelbtas už įstatymo ribų. Pasak tradicijos, Vormse M. Liuteris ištare garsiąją frazę: *Jeigu manęs neįtikinsite remdamiesi Šventuoju Raštu arba sveiku protu, aš negaliu ir neatsižadėsiu nieko, nes elgtis prieš sąžinę yra nesaugu ir neteisinga. Aš negaliu kitaip, čia aš stoviu, tepadeda man Dievas. Amen.* LW 32:112–131.

Nuo susidorojimo, tikros mirties, M. Liuterį išgelbėjo Saksonijos kurfiurstas Frydrichas, įkalinęs jį savo pilyje Vartburge. Čia Liuteris pradėjo į vokiečių kalbą versti Bibliją, kad ji taptų plačiau prieinama visiems tikintiesiems, ir taip jie būtų mažiau priklausomi nuo dvasininkų. Naujasis Testamentas buvo išverstas ir išspausdintas vokiškai 1522 m., o visa Biblija – 1534 metais.

M. Liuterio paminėjimu pamaldos Vilniaus reformatų bažnyčioje nesibaigė. Gausiomis ovacijomis ir gėlėmis gražaus jubiliejaus proga buvo pasveikinta šaunioji Vilniaus parapijos vargonininkė Gražina: sveikino choristai, parapijos taryba, daug gražių padėkos žodžių išsakė kuratorė Renata Bareikienė, parapijos klebonas kun. Tomas Šernas.

Gražina Petrauskaitė – kilme biržietė, baigusi Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos chorinio dirigavimo specialybę, 1993 m. įstojo į Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Vargonų ir klavesino katedrą (dėst. J. Barkauskaitės klasė), kur įgijo bakalauro ir magistro diplomus. Grojo tarptautiniuose meistrų kursuose, kuriems vadovavo žymūs vargonininkai: A.Rössler, J.Laukvik, L.Lohmann, P. van Dijk ir kt. 1999 metais ji dalyvavo tarptautiniame M. K. Čiurlionio vargonininkų konkurse. G. Petrauskaitė koncertuoja solo ir su kameriniais ansambliais bei vokalistais. Ji vargonavo daugelyje Lietuvos miestų, taip pat Švedijoje, Slovakijoje, Vokietijoje. Ne kartą koncertavo tarptautiniame festivalyje *Druskininkų vasara su Čiurlioniu*, M. Mažvydo festivalyje Tauragėje, sakralinės muzikos koncertų cikle *Gaudžia istoriniai vargonai*, Vilniaus Šv. Kazimiero ir Šv. Jonų bažnyčiose, Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. 1999–2013 metais ji dainavo valstybiniame chore *Vilnius*, nuo 2002 m. yra Vievio meno mokyklos pedagogė ir koncertmeisterė.

2004 metais Gražina buvo pakviesta vargonuoti reformatų pamaldoms, tapo pagrindine Vilniaus evangelikų reformatų parapijos vargonininke. 2005 m. rudenį ėmėsi vadovauti Vilniaus evangelikų reformatų chorui *Giesmė* ir su pertrauka vadovauja iki šiol. 2017 metais G. Petrauskaitė priimta į Nacionalinę vargonininkų asociaciją.

Viktorija Liauškaitė

PAMINKLO STATYBA TĘSIAMA

Paminklo akmenį formuojanti įmonė *Žybartuva*, 2020 m. lapkričio 26 d. ant Vilniaus miesto savivaldybės finansuojamų ir rangovinės organizacijos *Eikos statyba* įrengtų gelžbetoninių pamatų pradėjo paminklo *Reformacijos ir lietuvių raštijos pradininkams* pakopų montavimo darbus. Deja, dėl prasidėjusių žiemos šalčių darbai buvo sustabdyti.

Pavasario saulei ištirpinus žiemos išalą sukausčiusį paminklo betoninį pagrindą, į objektą grįžo ir rangovai. Nuo š. m. kovo 30 d. įmonė *Žybartuva* toliau tęsė sutartyje numatytus paminklo stilobato visų trijų pakopų ratų baigiamuosius gamybos ir montavimo darbus, kurie bus baigti iki gegužės 15 d. Taip pat šiai datai turi būti sumontuotas juodo poliruoto granito centro versmės diskas (D-220 cm).

Tačiau, su šio Reformatų sodo/skvero puošmena ir reikšmingu Lietuvai kultūros akcentu, skulptorės prof. D. Matulaitės ir architekto prof. J. Balkevičiaus sukurtu paminklu, vilniečiai ir miesto svečiai dar negalės pilnai susipažinti. Į netolimą ateitį nukeliama: stilobato aikštelės grindinys iš balto ir juodo gludinto granito plokščių su geometriniu mozaikiniu piešiniu įrengimas ir 10-ies tamšaus šlifuto granito, raižiniais individualizuotų pilonų/kolonų, dedikuotų konkrečioms istorinėms asmenybėms, pastatymas. Šiai dienai jau išpjautos keturios kolonos (40x40x400 cm).

Vertinant pastarojo laikotarpio sudėtingą pandemiją ir atsižvelgiant į statybos rėmėjų finansines galimybes, Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija, paminklo iniciatorė ir užsakovė, kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę su prašymu pratęsti paminklo statybos užbaigimo terminą iki 2022 m. IV-o ketvirčio. Prašymas buvo patenkintas, konstatuojant faktą, kad Reformacijos draugijai nespėjant pastatyti paminklo kartu su Reformatų sodo/skvero užbaigimu, Vil-

Miela Gražina,

*Šviesios žvaigždės Tau nušvito,
Paukščiai, grįžę iš pietų,
Sveikino Tave – mažytę,
Kai žengei pasaulin Tū.*

*Ritmą laikrodį tikėjo,
Kūrė savo daineles.
Paukščiai nuostabiai čiulbėjo
Melodingas giesmeles.*

*Muzikos garsai skambėjo
Per mokyklinės dienas.
Šįmet švenčiam Jubiliejų –
Laimės, džiaugsmo linkim mes.*

*Kad Giesmė gražiai skambėtų
Po visus šalies miestus,
Dievo meilė vis lydėtų,
Neštų laimę į namus!*

*Te vargonų gausmas didis
Aidi po plačius skliautus!
O sėkmė Tave telydi
Per gyvenimo metus!*

Alfredas Naktinis

niaus miesto savivaldybė pastatys šalia paminklo stendą su informacija apie Draugijos projektą.

Reformacijos draugija yra ne tik oficialiai veikiantis juridinis asmuo, bet ir turintis Paramos gavėjo statusą bei atskirą sąskaitą paminklui.

Jei nutarėte paremti paminklo tolimesnį kūrimą ir statybą priimtina konkrečia suma, maloniai prašome Paramą pervesti:

Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija, įmonės kodas 190763313, AB SEB bankas, sąskaita LT69 7044 0600 0090 8619, paminklui *Reformacijos ir lietuvių raštijos pradininkams*.

Įmonės, organizacijos ar piliečiai, paaugoję paminklo kūrimo ir statybos reikalams nuo 5000 eurų, bus įamžinti paminklo akmenyje, autorių nurodytoje vietoje. Darbus užbaigus, visi rėmėjai bus pagerbti numatomoje išleisti knygoje.

D. Balčiauskas
LRIKD valdybos pirmininkas
2021-04-25

Konferencija Vakar. Šiandien. Rytoj

Gegužės 8 d. jau ketvirtą kartą radijo stotis XFM ir VšĮ *Gerosios Naujienos centras* Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos die-nos proga surengė krikščioniškos žiniasklaidos konferenciją *Vakar. Šiandien. Rytoj*. Antrus metus konferencija vyko virtualioje platformoje – per Zoom'ą ir Facebook'o paskyroje.

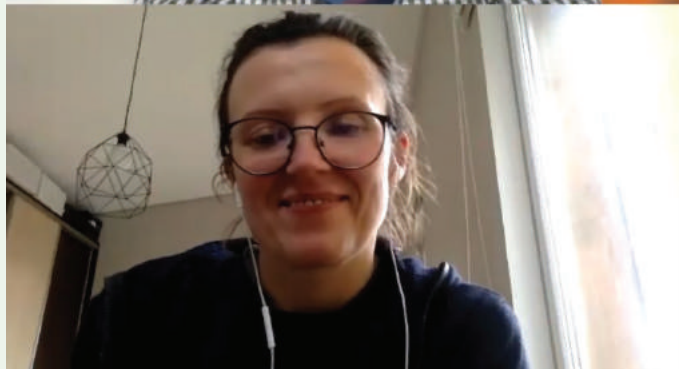
Šių metų konferenciją pradėjo radijo stoties XFM laidų vedėjas Džiugas Kuliešius, pristatęs Konferencijos programą ir

trumpai apibūdinęs pranešėjus. Pradėti konferenciją Dievo Žodžiu ir ją palaiminti jis pakvietė Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupą Mindaugą Sabutį. Vyskupas pasidžiaugė, kad konferencija, nors ir virtualiai, – vyksta ir palinkėjo dirbantiems žiniasklaidos srityje rengiant informaciją *rūpestingai viską nuo pradžios ištirti* (plg. Lk 1, 2–4) ir perteikti žodį taip, kad jis neštų viltį, džiaugsmą ir gerį pasauliui.

Pirmame pranešime *Vertybių žiniasklaida ir žiniasklaidos vertybės* Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius, atskleidė ryšį tarp vertybinės žiniasklaidos funkcijos ir žiniasklaidos priemonių vertybinių nuostatų.

Įdomią diskusiją tema *Nauja ir sena žiniasklaida* išvystė žiniasklaidos stebėsenos ir analizės bendrovės *Mediaskopas* direktorė Jūratė Stankuvienė ir naujo krikščioniško portalų *Laikmetis.lt* vyr. redaktorius Tomas Viluckas. Pastarasis pripažino, kad daug kam krikščioniška žiniasklaida atrodo nuobodi, neįdomi. Ji nėra ir negali būti kuo nors ypatinga, tuo labiau – moralizuojanti, bet atspindėti, gyventi tuo, kuo gyvena tikintieji. Krikščioniška žiniasklaida daugiau turėtų būti orientuota į tikinčiuosius, apie tikinčiuosius, daugiau pateikti informacijos apie paprasto gyvenimą, kasdienybę, kuri kur kas įdomesnė tikintiesiems nei teologi-

jus klausimai. Parapijiečiams bažnytinėje spaudoje aktualiausia yra informacija apie jų bendruomenę, o ir išliekamąją vertę turi tokia informacija. Jam pritarė J. Stankuvienė, sakydama, kad krikščioniška žiniasklaida turi matyti, girdėti žmogų, padėti jam atsirinkti, kas vertinga, kas – ne. T. Viluckas pareiškė: sielovadą atiduokime sielovadininkams, o krikščioniškai žiniasklaidai reikia informacijos. Su tuo nesutiko J. Stankuvienė ir po to kalbėję pranešėjai.

Publicistas Donatas Puslys, kuris veda TV laidą *Išpažinimai*, pranešime *Krikščionybė ir kultūra* kalbėjo, kaip dabartiniu – pandemijos laiku krikščionių bendruomenėms – Bažnyčioms reikėjo persiorientuoti, perkelti tarnavimą į virtualią erdvę, kaip jos gan greitai sugebėjo išnaudojo medijas, organizuoja mokymus, Biblijos studijas, viešai reaguoja į opius visuomenei klausimus.

Tema *Bažnyčia ir ryšiai su visuomene* diskutavo Panevėžio evangelinės bažnyčios pastorius Ramūnas Jukna ir Kauno arkivyskupijos atstovas spaudai diak. Darius Chmieliauskas, kurį konferencija užklupo grįžtantį iš laidotuvių. Pastorius R. Jukna pasidžiaugė, kad šiuo sunkiu metu Bažnyčios sugebėjo persiorientuoti, persikėlė į virtualią erdvę. Anksčiau tik nedaug bendruomenių transliuodavo pamaldas per internetą, keldavo įrašus į youtube'ą. D. Chmieliauskas jam antrino, kad visuomenė labai greit prisitaikė: į virtualioje erdvėje vykstančias rekolekcijas įsijungė tūkstančiai tikinčiųjų, pagyvenę žmonės išmoko naudotis medijomis. Tačiau jis taipogi pabrėžė, jog svarbu nepamiršti, kad virtuali erdvė negali visiškai pakeisti tikro bendravimo, tad nederėtų pernelyg patogiai įsitaisyti priešais ekraną.

Paskutiniame pranešime *Soc. tinklų sąveika su Evangelija* Kauno arkivyskupijos jaunimo centro projektų koordinatore Monika Žydeliūnaitė pasidalino labai vertingais praktiniais patarimais ir idėjomis, kaip Evangelijos žinia pasiekti jauną žmogų socialiniuose tinkluose, kaip tai daroma jos vadovaujamame jaunimo centre, kaip sudominti jaunimą, subtiliais būdais įgyvendinti išsiskeltas užduotis.

Konferencijos pabaigoje jos sumanytojas VšĮ *Gerosios Naujienos centras* ir radijo stoties XFM direktorius Remigijus Jucevičius pasidžiaugė, kad plačiai šalyje turime internetą, kad galime laisvai dalintis, džiaugtis naujomis komunikavimo formomis. *Krikščioniškos žiniasklaidos priemonių atstovams gyvybiškai svarbu bent kartą metuose susitikti pasidalinti patirtimi, kaip sekasi tvarkytis su laikotarpio padiktuotais iššūkiais, ką daryti, kad galėtume geriau pasitarnauti visuomenei, atliepti jos nuotaikas*, – užbaigė R. Jucevičius.

Po kiekvienos temos stebintieji transliaciją galėjo užduoti klausimus konferencijos pranešėjams. Konferencijoje *Vakar. Šiandien. Rytoj* pirmoje dalyje iki pietų palaikė ryšį su pranešėjais ir klausytojais, perdavinėjo jų klausimus moderatoriai, XFM radijo laidų vedėjai Džiugas Kuliešius ir Ignė Lembutyte, antroje dalyje – Rokas Simanavičius.

Negalėjusieji paklausti Konferencijos tiesiogiai transliacijos metu, renginio įrašą kurį laiką galės peržiūrėti VšĮ *Gerosios Naujienos centras* youtube kanale arba radijo stoties XFM Facebook'o paskyroje.

Ref.Žinia inf.

Mekų centre – nauji unikalūs dokumentai

Rež. Jono Meko filmo *Prisiminimai iš kelionės į Lietuvą* (1972 m.) kadras

Šiomet prie Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos veikiantis Jono ir Adolfo Mekų palikimo studijų centro struktūrinis padalinys šventė vienerių metų veiklos gimtadienio šventę (įkurtas 2020 m. kovo 1 d.), kurio tikslas – puoselėti kraštiečių brolių J. ir A. Mekų, apskritai visos Mekų giminės atminimą ir rūpintis jo sklaida ir įamžinimu. Šiam tikslui pasiekti užmezgami ryšiai su J. ir A. Mekų bičiuliais, tvirtinamos senos ir mezgamos naujos draugystės su Mekų giminaičiais.

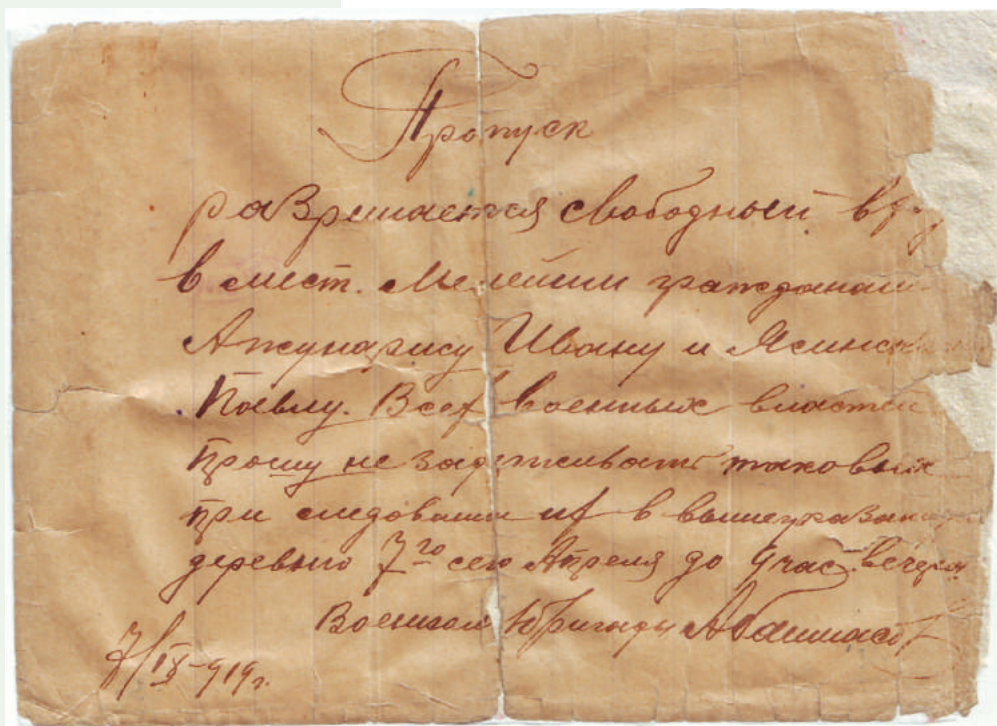
2021 m. sausio 29 d. Mekų centrą pasiekė naujos, unikalios dokumentinio paveldo vertybės – J. ir A. Mekų dėdės, motinos Elžbietos Jašinskaitės-Mekienės (1887–1983) brolio, ilgamečio Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios kunigo Povilo Jašinsko (1889–1982) personalijos: oficialūs išsilavinimo ir mokslo vardo pažymėjimai (1923–1935 m.), išrašai iš bažnytinių metrikų (gimimo ir krikšto, jungtųjų) knygų (1930–1940 m.), tarnybinės veiklos dokumentai, patvirtinti Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios Sinodo kolegijos (1928–1968 m.), paties P. Jašinsko 1959 m. rugpjūčio 19 d. 70-ojo jubiliejaus proga rašyta autobiografija, ikonografinė medžiaga (1922–1984 m.) ir kt. Šiuos dokumentus Mekų centrui padovanojo P. Jašinsko sūnus fizikas, informatikos inžinerijos mokslų daktaras Povilas Algimantas Jašinskas, šiuo metu gyvenantis Vilniuje.

Ypač unikalus dokumentas – leidimas (rus. *Propusk*), išrašytas Pirmojo pasaulinio karo metais – 1919 m. rugsėjo 7 d. Tomis dienomis, kada vokiečiai išstūmė rusus iš Biržų, fronto linija ėjo kažkur tarp Biržų ir Papilio, o P. Jašinsko gimtinė Mielaišiai buvo rusų kontroliuojamoje pusėje. P. Jašinskas (kunigu ordinuotas 1929 m. birželio 25 d.) dirbo Biržų evangelikų reformatų bažnyčioje: vargonavo, mokė konfirmantus katekizmo, Bažnyčios istorijos.

P. A. Jašinskas pasakoja, kad tuomet trisdešimtmetis P. Jašinskas, sugalvojęs aplankyti namus Mielaišiuose, kad

*Biustinis portretas.
Emilija Ruplėnaitė-Jašinskienė ir
kun. Povilas Jašinskas sužadėtuvių dienoje,
1928 m. gruodis*

„Propusk“ – dokumentas išrašytas Pirmojo pasaulinio karo metais 1919 m. rugsėjo 7 d. Povilui Jašinskui, pastarajam dovanojęs antrąjį gyvenimą, kurį pašventė Dievui ir Bažnyčiai – tapo kunigu

būtų greičiau, patraukė tiesiai per laukus, šilus ir taip netyčia perėjo fronto liniją. Parėjęs pas mamą, atsigulė pailsėti. Tuo metu Mielaišiuose (ir kituose kaimuose) pas žmones buvo apgyvendinti rusų kariai. Būsimo kunigo P. Jašinsko motina Kotryna Užunarytė-Jašinskienė taip pat glaudė kariškį. Pastarasis, parėjęs nakvoti ir troboje pamatęs nepažįstamą jauną vyrą – Povilą, sutriko ir ilgai netrukęs susisiekt su savo vadais, pranešdamas apie frontą perėjusį, galbūt, vokiečių šnipą. P. Jašinskas buvo tuoj pat suimtas ir ikištas į areštinę gretimame kaime.

Susiklosčius nepavydėtinai situacijai, P. Jašinsko motina kreipėsi pagalbos į artimiausius gimines ir kaimynus. Buvo ruduo, keliai pažliugę... P. Jašinsko dėdė ir dar pora kaimynų arkliais nujojo į gretimą kaimą užtarti nekalta vokiečių šnipu apšaukto jauno vyro. Ten jie sutiko aukštesnio rango pareigūną, spėjama, kulkosvaidininkų vadą, kuriam ėmė

aiškinti, kad P. Jašinskas nesąs joks šnipas, o dirba Biržų evangelikų reformatų bažnyčioje ir jokia politika neužsiima. Laimei, vadas patikėjo ir nusprendė, kad gal tas suimtas visai ne šnipas. Tuo tarpu P. Jašinskas daržinėje ant šiaudų meldėsi ir manė skaičiuojąs paskutines savo gyvenimo valandas.

Staiga P. Jašinskas mato, kaip atsidaro daržinės durys, o kareivis jam sako: *Jasinskij, vychodi! Svoboden. (Jasinskai, eik! Laisvas.)* Suimtas nesutikęs kur nors eiti, esą tegu veda tiesiai pas viršininką – jis žinojo, kad būna, kai rusai suimtuosius paleidžia, o tada nušauna kaip norėjusius pabėgti. Viršininkas patvirtino, kad P. Jašinskas esąs laisvas, galintis eiti namo. Suimtas vis dėlto paprašęs dokumento – leidimo, kad, einant namo į Mielaišius, kiti rusų kareiviai jį žinotų esant neutralų ir neįtarinėtų vokiečių parankiniu ar šnipu. Gavęs iš viršininko leidimą, dovanojusį antrąjį gyvenimą,

P. Jašinskas nutarė atsidėti Dievui ir Bažnyčiai – tapti kunigu.

P. A. Jašinskas Mekų centrui padovanojo ne tik savo tėvo, bet ir mamos – mokytojos Emilijos Ruplėnaitės Jašinskienės (1897–1984) rankraštinių dokumentų, apimančių 1919–1974 m. laikotarpį. Tarp jų – dalykiniai dokumentai: Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijos Žemės reformos valdytojo, pirmininko, laikinai einančiojo Žemės reformos departamento direktoriaus ir Žemės tvarkymo departamento direktoriaus, bei Kauno notarinio archyvo vyresniojo notaro padėjėjo 1928 m. gruodžio 29 d. išrašytas žemės perleidimo aktas ir 1939 m. birželio 26 d. statybos inžinieriaus Povilo Viliūno parengtas Povilo ir Emilijos Ruplėnaitės-Jašinskių mūrinio gyvenamojo namo Vilniaus gatvėje Biržuose projektas. Šie ir kiti išskirtiniai dokumentai Mekų centrą pasiekė paštu 2021 m. sausio ir vasario mėnesiais.

Ėmus domėtis šios šeimos dokumentiniu palikimu, aikštėn iškilo dar niekam nežinomų šeimos *paslapčių*. Paaiškėjo, kad Emilijos Irenos (vyriausias P. ir E. Jašinskių vaikas) ir Povilo Algimanto tėvas kunigas P. Jašinskas nebuvo... Jašinskas! Paties P. Jašinsko atsektą giminės, tiksliau pavardės, istorija iki XVII amžiaus. Jie buvo Jasinskai. Taip jau nutiko, kad žmonėms buvo lengviau ištarti *Jašinskas*, o ne *Jasinskas*. Daugelyje P. ir E. Jašinskių dokumentų ši pavardė parašyta su raide „š“, tik mirties liudijimuose (Mekų centras gavo jų kopijas) įrašyta su „s“.

Štai ką papasakojo P. A. Jašinskas. 1933 m., krikštijant P. ir E. Jašinskių dukrą Emiliją Ireną (1933–2018), kunigas Adomas Šernas (1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Jokūbo Šerno brolis), rašydamas gimimo liudijimą, ant raidės „s“ uždėjo varnelę. Tėvai ėmė protestuoti – taip negalima! Kunigas atsakė, kad visi žmonės šią šeimą vadina *Jašinskais*, todėl *užteks švepliuoti*. Taip ir liko – Emilija Irena ir Povilas Algimantas dokumentuose turi kitokią pavardę nei tėvai...

Norėjęsi paminėti ir ilgai lauktą siuntinį iš Amerikos, kuris Mekų centrą pasiekė 2021 m. vasario 23 d. Jame – Adolfo Meko (1925–2011) dienoraščių rankraščiai. Tai trys sąsiuviniai, kurių pirmas įrašas darytas 1941 m. rugsėjo 1 d., taigi J. ir A. Mekams dar gyvenant Lietuvoje, Semeniškiuose ir Biržuose, o paskutinis – 1949 m. gruodžio 5 d. Juos centrui perleido A. Meko našlė Pola Chapelle ir sūnus Sean Mekas.

Dienoraščiuose – jautrūs A. Meko samprotavimai artėjančio Antrojo pasaulinio karo tema. Tuomet vaikinui kilusi didžioji dilema – išvykti iš Lietuvos ar visgi – likti, aprašytos gyvenimo Vokietijos karo belaisvių stovykloje (1944–1949 m.) akimirkos, džiaugsmas ir vargai, badas, literatūra, ilgesys ir daug kitų minčių, kokios sukasi kiekvienos kartos jaunam žmogui.

Atlaikę viską, dienoraščiai, tikėkimės, bus prikelti naujam gyvenimui – išleisti gimtąja kalba Lietuvoje.

Evaldas Timukas,

Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos Jono ir Adolfo Mekų palikimo studijų centro vyresnysis bibliotekininkas

Pagerbtas kraštotyrininkas JONAS DAGILIS

Alio Balbieriaus nuotrauka

2021 m. gegužės 22 d. Biržų senosiose reformatų kapinėse buvo atiduota paskutinė pagarba prieš dvejus metus – 2019 m. gegužės 18 d. – mirusiam biržiečiui reformatui, publicistui, kraštotyrininkui JONUI DAGILIUI. Urna su Jo pelenais buvo palaidota žmonos Vilgelminos tėvų Grynų kapavietėje. Dalyvavo nedidelis būrelis pačių artimiausių žmonių, Biržų *Sėlos* muziejininkai ir superintendentas kun. Rimas Mikalauskas, atlikęs laidotuvių liturgiją.

JONAS DAGILIS gimė 1934 m. gegužės 25 d. Jono ir Olgos (merg. Variakojytė) Dagilių šeimoje Vinkšnių kaime. Turėjo jaunesnę seserį Danutę. Paūgėjęs lankė Būginių mokyklą. Po to prasidėjo darbinė veikla: Parovėjos MTS dar nepilnametį priėmė dirbti prikabinėtoju, sovietų armijoje įgijo vairuotojo teises, kurios Jam labai pravertė grįžus į Biržus. Šiek tiek padirbėjęs Rinkuškių melioracijos įmonėje ekskavatorininku, perėjo dirbti į Biržų ligoninę vairuotoju. Dirbant ligoninės vairuotoju, vadovybei sutarus su Biržų muziejaus direktore, ligoninės mašiną laisvu laiku imta naudoti kraštotyros ekspedicijoms rengti. Taip Jonas artimai susipažino su kraštotyra bei muziejininkyste, ėmė pats domėtis, rinkti, kaupti medžiagą, rašyti į vietinę ir net respublikinę spaudą.

Vairuotojai ne tik ligonius veždavo, bet ir vaistus išveždavo po ligoninės skyrius, kaimo ambulatorijas. Taip susipažino su būsima žmona vaistininke Vilgelmina Grynaite, kuri kartais būdavo atsakinga už *stipriai veikiančių preparatų* transportavimą.

*Parapijos sesija Kėdainiuose
gen. superint. kun. R. Stankevičius*

Pasiruošimas 2021 metų Sinodui

Jiedu susituokė 1964 metais ir įsikūrė žmonos paveldėtame sklype Biržuose, Vytauto gatvėje. Užaugino sūnų Viktorą.

Jono ir Vilgelminos namai buvo atviri visiems, kam buvo įdomi praeitis, kas rinko ar rašė istorinėmis temomis. Čia lankydavosi poetai, rašytojai, istorikai. Susirašinėjo su išeiviais iš Biržų krašto, kaupė jų prisiminimus, fotografavo, rinko archyvinę medžiagą. Kol jėgos leido, rašė straipsnius, pastabas į Biržų spaudą.

Savo turtingoje bibliotekoje buvo surinkęs išeivijos reformatų leisto žurnalo *Mūsų sparnai*, tarpukariu leistų *Sėjėjas*, *Mūsų žodis* ir kitų laikraščių komplektus.

2010 metais Biržų laikraščio *Šiaurės Rytai* skaitytojai Jam buvo suteikę *Biržų Garbė* titulą.

Jonas Dagilis buvo su tais, kurie kritiškai įvertino 1993 metų Reformatų Sinodo darbą ir nesusitaikė su Bažnyčios skaldymu, mėgino per spaudą kalbėtis su tuometine Kolegija – parašė aštrų kritinį straipsnį į respublikinę spaudą *Kaip grėbliu per skruzdėlyną*, su bendraminčiais ėmėsi leisti *Apmąstymus*.

Jonas Dagilis buvo tikras patriotas, savo kraštą mylėjęs ne šūkais, o darbais, branginę jo istoriją, ateičiai palikęs didelį turtą – kraštotyrinę medžiagą, kuria gali naudotis ir semtis išminties ne vienas profesionalus Biržų krašto istorijos tyrinėtojas. Jo vaikystės atsiminimai yra išspausdinti Biržų muziejaus išleistoje monografijoje *Biržų istorijos apybraižos II*.

Paliko daug straipsnių apie Reformatų Bažnyčios istorijai svarbius žmones – kunigus, kuratorius. Nuotraukose, vaizdo įrašuose fiksavo pirmuosius atsikūrusios Bažnyčios įvykius. Jono Dagilio asmenybė ir veikla ženkliai praturtino Lietuvos Reformatų Bažnyčios istoriją.

Po dviejų metų pertraukos Lietuvos reformatai vėl ruošiasi metinei šventei – Sinodui, kuris pernai nebuvo sušauktas dėl prasidėjusios pandemijos ir paskelbto karantino. Pasiruošimas kiekvienų metų Sinodui prasideda parapijose: turintys teisę balsuoti reformatai kviečiami į parapijų sesijas, kuriose išrenkami delegatai ir kandidatai į delegatus.

2021-ųjų metų sesijos parapijose jau vyko nuo balandžio pabaigos:

Panevėžio reformatų parapija sesijai susirinko balandžio 25 d. ir į Sinodą jiems atstovauti išrinko delegatus – seniūną Donatą Skiauterį ir parapijietę Vilną Baltušytę, juos pavaduos kandidatai į sinodalus – seniūnė Aldona Mikulėnienė ar parapijietė Irena Skiauterytė. Sinodo darbe taip pat dalyvaus parapijos valdybos pirmininkas kurt. Petras Romualdas Puodžiūnas.

Nemunėlio Radviliškyje reformatų parapijos sesija įvyko gegužės 2 dieną. Buvo ne tik išrinkti delegatai į 2021 m. Sinodą – delegatė Ineta Karosaitė, kandidatas Imantas Pavinkšnis, bet ir patvirtintas parapijos valdybos posėdžio nutarimas papildyti valdybą. Vietoj mirusios Liudos Šarnienės ir į užsienį išvykusios Nijolės Šernaitės, į valdybą buvo pasiūlyti ir išrinkti Algimantas Januševičius ir Imantas Pavinkšnis. Kaip kuratorė į Sinodą važiuos ir pirmininkė Valerija Kubiliūnienė.

Gegužės 2 d. parapijos sesija buvo sušaukta ir **Švobiškyje**, po pamaldų, kurias laikė superint. Rimas Mikalauskas. Švobiškiui atstovaus Darius Balinskas, negalint jam dalyvauti – kandidatai Svetlana Rauktienė ar Lidija Sukauskienė.

Papilio reformatų parapijos sesija sušaukta gegužės 8 dieną. Buvo renkama nauja parapijos vadovybė: į seniūnų valdybą ►

Parapijos sesija Kėdainiuose

Parapijos sesija Vilniuje

Parapijos sesija Panevėžyje, Revizijos Akta skaito N. Grilauškienė

2021–2026 metų kadencijai išrinktos: Jūratė Čepukienė, vargonininkė Vigilija Macienė, Skaidrutė Zvilnienė, Birutė Pavilionienė. Iš jų pirmininke išrinkta Jūratė Čepukienė. Sinode parapijai atstovaus Alis Pavilionis, jį gali pakeisti kandidatė Zita Ivaškevičienė.

Vilniaus reformatų parapijos sesija sušaukta po pamaldų gegužės 9 dieną. Išrinkti delegatai į 2021 metų Sinodą Biržuose: Ingrida Basijokienė, Dalija Gudliauskienė, Danguolė Juršienė. Jei reikės, jas pakeis Austė Nakienė. Į Sinodą Biržuose taip pat turi atvykti vilniečiai kuratoriai: Donatas Balčiauskas, Renata Bareikienė, Giedrius Vaitiekūnas ir, be abejo, Konsistorijos prezidentas Nerijus Krikščikas.

Kauno reformatų parapijos sesija įvyko gegužės 16 d., po pamaldų. Buvo atnaujinama parapijos valdyba: kooptuoti du nariai vietoj dėl įvairių priežasčių pasitraukusių parapijiečių. 2021–2023 m. kadencijai Kauno reformatų parapijos valdybos nariais, papildomai be jau esančių, išrinkti Šarūnas Šulskis ir Rimgaudas Januševičius. Parapijos pirmininke išrinkta buvusi pavaduotoja teisininkė Eglė Grucytė. Į Biržų Sinodą delegatais su sprendžiamojo balso teise važiuos pirmininkė E. Grucytė ir lektorius Dainius Jaudegis, jei reikės – pavaduos valdybos narys Š. Šulskis.

Biržų reformatų parapijos sesija irgi gegužės 16 d., po pamaldų išrinko delegatus į Sinodą: Tomą Balinską, Vilių Čiapą, vargonininkę Jūratę Duderienę, buhalterę Ritą Marinskienę ir Kęstutį Vegį. Kandidatėmis į sinodalus išrinktos Jūratė Trečiokienė ir Konsistorijos buhalterė Reda Trečiokaitė. Sinodo darbe, su sprendžiamojo balso teise, dalyvaus ir biržiečiai kuratoriai Danguolė Kairienė bei Vytautas Variakojis.

Kėdainių reformatų parapija gegužės 23 d., po pamaldų, susirinko sesijai ir išrinko delegatą Ramūną Šeliaką bei kandidatę Sigitą Aukštiejūtę Morkūnienę. Į Sinodą taip pat važiuoja kuratorius Algimantas Dagys.

Šiaulių reformatų parapijos tikintieji meldžiasi kartu su liuteronais. Šiuo atžvilgiu, Šiaulių parapija yra unikali Lietuvoje. Reformatų parapijos pirmininkas yra Romualdas Proscevičius. Pamaldos vyksta Šiaulių Jungtinės Metodistų bažnyčios patalpose. Pamaldas nuo 1994 metų laiko liuteronų kunigas Romas Pukys, kuris, be Šiaulių abiejų evangelikų parapijų, dar aptarnauja Kelmės, Radviliškio ir Joniškio liuteronų parapijas.

Šiaulių reformatų parapija yra viena iš jauniausių reformatų parapijų Lietuvoje. Ji įkurta tik tarpukaryje – 1933 m. spalio 8 dieną. Šiaulių parapijos tarybos pirmininku tada buvo išrinktas kurt. Baltrus Grybė – pirmasis Nepriklausomos Lietuvos Reformatų Bažnyčios prezidentas. Savo maldos namų neturėjo, glaudėsi pas liuteronus. Pamaldas laikyti atvažiuodavo dvasininkai iš Biržų, Kelmės. 1937 metais ordinavus kunigu po studijų Amerikoje teologijos magistrą Adomą Grybę (1899–1984), jis buvo Sinodo paskirtas aptarnauti Kėdainių ir Šiaulių reformatų parapijas, apsigyveno Šiauliuose. Deja, prasidėjus II pasauliniam karui, vokiečių okupacijai parapija buvo išblaškyta. Kun. A. Grybė pasitraukė iš dvasininkų luomo, pasirinko dėstytojo kelią, dirbo Joniškėlio ž. ū. technikume, mokė anglų, vokiečių, prancūzų kalbų.

Gegužės 2 dienos sesijoje Šiaulių reformatai jiems atstovauti 2021 m. Biržų Sinode išsirinko pirmininką R. Proscevičių, o jei jis negalėtų dalyvauti, kandidatė – Regina Aukščionienė.

InfoRef_LT - Reformatų informacinė tarnyba

ISSN 2669-1833

VYR. REDAKTORIUS gen. superintendentas
kun. Raimondas Stankevičius

Redaktorė: Dalija Gudliauskienė

Leidiniui talkino:

Kęstutis Pulokas, Genovaitė Mikalajūnienė
Dizainas ir maketas Aušrinės Bareikytės Čižikienės
Tiražas 100 egz.

Redakcija:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Konsistorijos raštinė Vilniuje
Tel. +370 69904137, +370 655 43678

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina savo nuožiūra

